

An Exposition of the
Seven Church Ages
Chapter Five
Na Yabaki ni Lotu Pergamean

Na ivakatakila 2:12-17

Mo volavolaalega vua nai talatala ni soqosoqo lewe ni Lotu mai Perikamo; Sa tukuna na ka oqo ko koya sa taura nai seleiwau batirua;

Au sa kila na nomu cakacaka, kei na yasana ko sa tiko mai kina, sa tiko talega kina nai tikotiko i Setani: ia ko sa taura matua na yacaqu, ia ko sa sega ni cakitaka na noqu lotu ena siga sa vakatusai au dina kina ko Aitipasa, o koya sa vakamatei ena kemudou maliwa, a yasana sa tiko kina ko Setani.

Ia ka so ga na ka ko sa ca kina, e na vuku ni sa tiko vei iko ko ira era vakabauta na ivakavuvuli i Pelami, o koya ka a vakavulici i Pelaki me biuta na veivakacalai e matadra na luvei Isireli, me ra kania na ka sa vakacabori kina veimatakau, me ra dauyalewa talega.

Sa tiko talega vei iko ko ira sa vakatavulica na nodrai vakavuvuli nai tokani i Nikola, ogori na ka ka'u sa cata.

Mo veivutuni mada; kevaka e segai, au na lako vakatotolo sara yani vei iko, ka veivala kei ira enai seleiwau ni gusuqu.

O koya sa vakadaligana, me mani rogoce sara na ka sa tukuna na Yalo Tabu vei ira na veisoqosoqo ni lotu; Au na solia vei koya sa gumatua, me kania na mana vuni, au na solia talegavua na vatu vulavula, a vatu ga ko ya ena volai kina na yaca vou e sega e dua me kila, o koya ga sa taura sara,

Perikamo

Perikamo (yaca makawa) a ka toka e Mysia, ena dua na tikina vakasuasuataki ena tolu na uciwai, mai na dua vei ira ka vakadewataki ki na wasawasa. E vakamacalataki ni koro levu duadua e Esia. Oqo e dua na siti ni itovo vakavanua kei na dua na valenivila e ikarua walega ni ka vakaoqori mai Alexandria. Ia oqo na koro ni ivalavala ca levu, ka soli ki na veicakacaka vakalotu ca ni sokaloutaki Aculapiu, ka ra qarava ena kena ivakarau e dua na gata bula ka a vakaitikotiko ka vakani ena valetabu. Ena koro totoka oqo e tiko kina na veikau, era taubale e matanalevu kei na gade era vakaitikotiko ena dua na ilawalawa lailai ni vakabauta yalodina ka ra sega ni vakacalai ena totoka, ka vakasisilataka na sokalou vaka-Setani ka robota na vanua o ya.

Na yabaki

Na yabaki i Perikamo e sega ni rauta e 300 na yabaki, mai na 312 ki na 606 A.D

Na italai

Ni da vakayagataka na lawa soli va-Kalou me baleta na noda digitaka na italai ki na veitabayabaki yadua, oya, eda digitaka o koya e voleka sara vua na imatai ni italai, o Paula, eda sa vakaraitaka vakamalua na italai ni Perikamo me o Martin. A sucu o Martin mai na 315 e Hungary. Ia, na nona cakacaka ni bula e tiko mai Varanise ka cakacaka tiko kina ena kei na veivanua vakavolivolita ka veisikovi vaka-bisopi. A mate ena 399. Na Yalododonu cecere oqo a nona momo e dua tale na Lotu Vakarisito, e St. Patrick mai Ireland.

A saumaki mai vei Karisito o Martin ni sa vakamuria tiko e dua na cakacaka ni sotia. Ena gauna e se vakaitavi tiko kina ena cakacaka oqo sa yaco kina e dua na cakamana vakasakiti. E volai tu ni dua na dau kerekere e tauvimate tu ena gaunisala ni tauni a biu kina o Martin. Na vula ni batabata sa batabata e sega ni vosota rawa ni sega ni vakaisulu vinaka. E sega ni dua e kauwaitaka na nona gagadre me yacova ni sa lako mai o Martin. Ni sa raica na nona ituvaki dredre na tamata dravudravua oqo, ia ni sega ni vakaisulu tale, sa luvata tani na nona kote, musuka veimama ena nona iselevau, ka ologa wavokita na tamata batabata ena isulu. A vupei koya ena kena vinaka duadua e rawata ka lako yani ena nona sala. Ena bogi o ya a rairai vua na Turaga o Jisu ena dua na raivotu. A tucake tu e kea, me vaka e dua na dau kerekere, ka ologi koya tu ena veimama ni isulu nei Martin. A vosa vua ka kaya, "Martin, e dina ga ni dua na tamata lotu bera ni papitaiso e sa vakasolumi au ena isulu oqo." Mai na gauna o ya a segata kina o Martin me qarava na Turaga ena yalona taucoko. Sa yaco na nona bula me vica na cakamana vakaraitaka na kaukauwa ni Kalou.

Ni sa biuta na mataivalu ka sa yaco me iliuliu ni lotu, sa qai vorata rawa na qaravi matakau. A musuka sobu na veikau, ka musuka cake na ivakatakarakara ka dreta sobu na icabocabo ni soro. Nira sotava na lotu butobuto na nona ivalavala, e bolei ira tale ga ena sala vata ga era cakava kina o Ilaija vei ira na parofita i Peali. E ciqoma me vesu ena dua na toloni vunikau me rawa ni qai qaqi koya kevaka e sega ni vakatara na Kalou me vagolea wavoki na vunikau ni lutu. A vesuki koya na dauvakacaca kaukauwa ena dua na vunikau sa tubu tiko ena yasa ni delana, ka vakadeitaka ni na vakavuna na kena lutu na vunikau me qaqi koya. Me vaka ga ni sa lutu na vunikau, sa moica wavoki na Kalou ena baba, ka veisaqasaga kei na lawa vakayago kecega. Era a dasila na tawa lotu era dro ni lutuva e vica vei ira na vunikau.

E kaya o daunitukutuku makawa ena tolu na gauna a vakaturi ira cake kina na mate ena nodra vakabauta na yaca i Jisu'. Dua na gauna a masulaka e dua na gonelailai sa mate. Me vakataki Ilaisa, a dodoka yani na yagona vua na gonelailai ka masu. A lesu tale mai ki na bula kei na bulabula ni yago. Ena dua tale na gauna a kacivi me veivuke ena nona sereki e dua na tacina ka a kau yani ki na nona mate ena gauna ni veivakacacani levu. Ena gauna sa yaco kina sa mate na tamata dravudravua qo. Era a vakaliligi koya ena dua na vunikau. A mate na yagona ka na yaloka ni matana sa lutu laivi mai matana . Ia a kauti koya sobu o Martin, ni sa masu oti sa vakabulai tale na turaga oqo kei na nona matavuvale sa reki.

A sega vakadua ni rerevaka o Martin na meca veitalia se o cei o ya. Sa qai lako kina o koya me laki sotava e dua na tui ca ka a vakavuna na nodra mate e vuqa na yalododonu vakasinaiti ena Yalotabu. E sega ni vakadonuya na tui e dua na bose, sa mani gole o Martin me laki raica e dua na itokani ni tui, e dua na//o Damasus, e dua na bisopi sega ni dina e Roma. Ia na bisopi, ni lotu Vakarisito ni vaini lasu ena sega ni vakamamasu. A lesu tale o Martin ki na vale vakatui, ia ena gauna oqo sa lokataki tu na matamata ka ra sa sega ni vakatara me curu. A davo sobu e matana ena mata ni Turaga ka masulaka me rawa ni curu ki na vale vakatui. A rogoa e dua na domo ni sa vakayadrati koya tiko me tucake. Ni sa vakayacora vakakina, sa raica ni sa dolavi ga vakai koya na matamata. A curu yani ki na mataveilewai. Ia na iliuliu qaciqacia ena sega ni vukica na uluna me vosa vua. A masu tale o Martin. Vakasauri ga sa yaco mai vakatotolo mai na idabedabe vakaturaga e dua na kama ka sa biubiu vakatotolo mai na tui ena rarawa. Sa dina sara ni sa vakayalomalumalumutaki ira na viavialevu ka vakacerecerei ira na yalomalumalumu na Turaga.

Oqori na nona lagilagi ena nona qarava na Turaga ka sa vakayadrati vakalevu kina na tevoro. Era saumi na meca ni ka dina na daulaba me ra vakamatei Martin. Era lako lo mai ki na nona vale ka ra sa vakarau vakamatei koya, a tucake tu ka vakaduri itilotilona ki na iseleiwau. Ni rau rika yani ki liu, a kolotaki ira lesu vakasauri na kaukauwa ni Kalou ena loma ni rumu. Era sa qaqi sara vakalevu ena draki tabu ka rere oya ka ra qasi yani kina e ligadra kei durudra ka na na veivosoti au baleta na cici ni nona bula.

E vakavuqa na gauna era dau vakayagataka vakabibi na tamata na Turaga era na vakalevulevui ena viavialevu. Ia e sega ni vakakina vei Martin. A tu vakadua o koya me italai yalomalumalumu ni Kalou. Dua na bogi ni vakarautaki koya tiko me curu ki na itutu ni vunau, a lako mai e dua na dau kerekere ki na nona rumu ni vuli ka kerea eso na isulu. A tukuna o Martin na dau kerekere oqo ki na nona iliuliu ni dikoni. A vakaroti koya na dikoni viavialevu me biubiu. A qai lesu tale me raici Martin. A tucake o Martin ka solia vua na dau kerekere na nona kote totoka, ka vakarota na dikoni me kauta mai vua e dua tale na kote ka sega soti ni vinaka. Ena bogi o ya ni vunautaka tiko o Martin na Vosa, era raica na qelenisipi ni Kalou e dua na rarama malumu e wavoliti koya.

E dina sara ni oqo e dua na tamata cecere, e dua na italai dina ki na yabaki oya. Segi vakadua ni gadreva e dua na ka ia me vakamarautaka na Kalou a bulataka e dua na bula vakatabui duadua. Ena sega vakadua ni rawa ni vakugeti me vunau me yacova ni sa masu taumada ka sa tu ena itutu vakayalo me kila ka solia na ivakasala taucocko ni Kalou mai vua na Yalo Tabu ka a talai sobu mai lomalagi. E vakavuqa ni dau wawa tu ga na tamata ni masulaka tiko na veivakadeitaki taucocko.

Ni kilai Martin kei na nona cakacaka vagumatua ena rawa ni vakavuna me dua e nanuma ni sa sega ni yaco na nodra vakacacani na yalododonu. Segi ni vakakina. Era se vakarusai tiko ga mai vua na tevoro ena nodra iyaya ni cakacaka na tamata ca. E ra sa kama ena iteki. Era vakoti ki na kau e matadra ka ra vakanadakui ira na koli ni veikau, me rawa ni ra basuraka laivi na yago kei na lomadra na koli, ka biuti ira na vakaleqai me ra mate ena veivakararawataki rerevaki. Era a dresuka na gone mai vei ira na tina era namaka tiko ka biu vei ira na vuaka ni veikau. Era sa muduki tani na lomaseredra na marama, ka ra sa vakasaurarataki me ra tucake ka sa butuka na yalo yadua na dra me yacova ni ra sa kasura ka mate Ka sa levu cake sara na leqa me da vakasamataka ni dua e kila ni oqo e sega walega ni nodra cakacaka na tawa lotu, ia e vuqa na gauna a vakavuna na nodra vakatokai na lotu Vakarisito era nanuma ni ra a vakadonui koya na Kalou ena nodra vakawabokotaki ira na sotia yalodina ni kauveilatai ka ra tutaka na Vosa kei na talairawarawa ki na Yalo Tabu.

"Era na vakasavi kemudou tani mai na veivalenilotu; Io, ena yaco mai na gauna, ko koya yadua sa vakamatea, ena nanuma ni sa qarava na Kalou."

Maciu 24:9,

Era na qai soli iko yani mo vakararawataki, ka vakamatei iko; ia dou na cati mai vei ira na veimatanitu kecega ena vuku ni yacaqu."

Ena ivakatakilaka kei na veika veivakurabuitaki, ena kaukauwa ni Yalotabu, a vakadonui dina kina o Martin me vaka ni italai ki na yabaki o ya. Ia e sega walega ni soli vua ena dua na cakacaka vakaitalatala levu, ia e dina tiko ga me tawamudu ena Vosa ni Kalou. A vala kei ira na isoqosoqo. A vorata na ivalavala ca ena vanua cecere. A tokona na dina ena vosa kei na ivalavala ka bulataka na bula taucoko ni qaqa vakarisito.

A vola e dua na dauvolaitukutuku ena vuku ni ka oqo. "E sega tale ni dua e raici koya ni cudru, se nuiqawaqawa kina, se yalararawa, se veidredrevaki. E dau dua ga ka tautauvata o koya, ka vaka me dua na ka e sega ni bula rawa, ka daramaka tiko na matana e dua na mataqali reki vakasilesitieli. E sega vakadua ni dua na ka e tebenigusuna ia o Karisito ga, e sega ni dua na ka e lomana ia na bula savasava, vakacegu kei na yalololoma. E dau tagicaka vakalevu na nodra ivalavala ca o ira sara mada ga na dauveivakacacani, ni se galu ka sega ni yali era vakacacani koya ena tebenigusuna gata kei na yame gaga. E vuqa era cati koya ena vuku ni ivalavala dodonu era sega ni taukena ka ra sega ni rawa ni vakatotomuria; kei na isa! o ira na dauvakacaca duadua era bisopi."

Na veikidavaki

Na ivakatakila 2:12b

Sa tukuna na ka oqo ko koya sa taura nai seleiwau batirua."

Sa vakarau yaco mai na itukutuku ki na ikatolu ni yabaki ni lotu. Na ikatolu ni ivakaraitaki ni drama oqo ni "Karisito ena loma ni Nona lotu" sa vakarau vakatakilai mai. Ena domo ni davui, sa vakaraitaka kina na Yalotabu na Kalou e Sega ni Vakatautauvatataki, "Ko koya sa tu vua na iseleiwau gata batirua!" Sa duatani sara na ivakamacala oqo mai na gauna a vakaveikilaitaki koya kina na Lami ni Kalou o Pailato, ka vakaisulu ena isulu vakalialiai ni isulu lokaloka, yaviti ka vakaisalataki vakavotona, ka kaya, "Raica na nomudou Tui!" Ia, sa buli ka vakaisalataki ena lagilagi na Turaga sa tucaketale, 'Karisito, na kaukauwa ni Kalou.'

Ena veivosa oqo, 'O koya sa tu vua na iseleiwau gata ena batirua' sa koto kina e dua tale na ivakatakila ni Lewetolu Vakalou. Ena gauna ni bula vaka-Efeso, o na nanuma lesu, ni a vakatikori o Koya me Kalou sega ni veisau rawa. Ena yabaki ni bula vaka-Smyrnaean eda raici Koya ni sa Kalou DINA duadua ga ka sega tale ni dua e tiko e kea. Ena Gauna oqo ni Pergamean sa tiko tale kina e dua na ivakatakila me baleta na Nona Lewe Tolu Vakalou, ka vakatakilai mai ena Nona veimaliwai kei na iseleiwau batirua, sai koya na Vosa ni Kalou.

Iperiu 4:12

"Ni sa totolo na Vosa ni Kalou, ka kaukauwa, ka gata vakalevu cake mai na iseleiwau batirua sa laubasikati ka wasea rua na yalo kei na yalo, kei na isema kei na uto ni sui, a sa kila na nanuma kei na inaki ni yalo."

Efeso 6:17

"Ia mo taura na iseleiwau ni Yalo Tabu sai koya na Vosa ni Kalou."

Ivakatakila 19:13 & 15a,

"A sa vakaisulu ena dua na kote sa tonia ena dra: ka sa vakatokai na Yacana me Vosa ni Kalou. Ia sa lako mai gusuna na iseleiwau gata batirua."

Joni 1:1-3,

"Ena ivakatekivu a tu kina na Vosa, ka a tiko vata kei na Kalou na Vosa ka Kalou na Vosa. O koya vata ga (Na Vosa) a tiko vata kei na Kalou ena ivakatekivu. Sa bulia ko Koya na ka kecega, ia kevaka sa sega ko Koya sa sega ni dua na ka sa buli ka a buli."

Joni 5:7,

"Ni sa lewe tolu sa tukuni Lomalagi: na Tamada, na Vosa, kei na Yalo Tabu, kei iratou na lewe tolu oqo eratou sa duabau ga."

Sa rawa ni da raica oqo na Nona veimaliwai kei na Vosa. SAI KOYA NA VOSA. Oqori o Koya. NA VOSA

ENA YACANA.

Ena Joni 1:1 ka tukuni kina "A tu ena ivakatekivu na Vosa," na wakana eda na rawata mai kina na noda vakadewa ni 'Vosa' sai koya na 'iVakatakilakila' ka kena ibalebale 'na vakasama se vakasama.' E vakaruataki na ibalebale ni 'vakasama' kei na 'vosa.' Ia oqo e dua na 'vakasama e vakaraitaki' e dua na 'vosa', 'se vosa.' E sega beka ni vakasakiti ka totoka o ya? E kaya o Joni ni a vakaraitaki mai vei Jisu na vakasama ni Kalou.

A kaya o Paula na ka vata ga ena Iperiu 1:1-3,

"Ia na Kalou, o koya sa vosa vei ira na qase ena veigauna sa oti kei na nodra ivalavala na parofita ena veigauna sa oti,

A sa tukuni vei keimami ena iotioti ni gauna oqo mai vua na Luvena, (ibole) o koya sa lesia ko koya itaukei ni veika kecega, ko koya talega sa bulia na vuravura;

O koya sa serau ni Nona lagilagi, ka ucui Koya sara ga, ka tutaka na veika kecega ena vosa ni Nona kaukauwa, ni sa vakasavasavataka o Koya na noda ivalavala ca, ka dabe sobu ena liga imatau i Koya sa Cecere Sara."

A vakaraitaki na Kalou ena vuku i Jisu Karisito. O Jisu na ivakatakilakila ni Kalou.

Tale ena Joni 1:14,

"A sa vakayago ka tiko ena keda maliwa na Vosa."

A vakayago ka tiko ena keda maliwa na veika ni Kalou. Na Kalou Yalo Cecere ka sega ni torova rawa e dua na tamata, Ka a sega ni dua na tamata e raica se raica rawa ni sa vakatikitikitaki vakayago ka tiko ena kedra maliwa na tamata, ka vakaraitaka na taucoko ni Kalou vei ira na tamata.

Joni 1:18,

"Sa sega na tamata sa raica na Kalou ena dua na gauna; na Luvena e duabau ga sa vakatubura, o koya sa tiko ena lomasere i Tamana, sa vakatakilai Koya kina."

Na Kalou, o Koya ena so na gauna ena vakaraitaka na Nona iserau ena o se duru bukawaqa ka tara na rere e lomadra na tamata; na Kalou oqo, ka a vakatakilai walega na yalona ena ivakatakila ni vosa mai vei ira na parofita, sa yaco oqo me o Emmanuel (na Kalou vata kei keda) ka vakatakilai Koya. Na vosa, 'tukuna,' e tauri mai na wakana vaKirisi ka da dau vakadewataka vakavuqa me exegesis, ka kena ibalebale me vakamacalataki vakavinaka ka vakamatatataka. Oqori na ka e cakava na VOSA Bula, o Jisu. A kauta mai na Kalou vei keda, ni o koya na Kalou.

A vakatakila vei keda na Kalou ena matata vinaka sara ka rawa ni tukuna kina o Joni na veika me baleti Koya ena I Joni 1:1-3

Na ka keimami a raica mai na ivakatekivu, ka keimami sa rogoca, (Na ivakatakilakila e kena ibalebale na vosa) Eda sa raica e matada, Ka keimami sa raica, ka sa taura na ligai keimami na Vosa ni Bula;

(Ni sa vakatakilai mai na Bula, ka keimami sa raica, ka vakadinadinataka, ka vakatakila vei kemuni ni Bula Tawamudu, o koya a tiko vata kei Na Tamada, ka a vakatakilai vei keimami;)

Na veika keimami sa raica ka rogoca, keimami sa tukuna vei kemuni, mo ni veitokani talega kei keimami: ia na neimami veitokani sa tiko vata kei Tamana, kei na Luvena ko Jisu Karisito."

Ena gauna a vakatakilai vakaidina kina na Kalou, a vakatakilai mai vakayago. "Ko koya sa raici au, sa raici tamaqu."

Ena gauna oqo ena Iperiu 1:1-3 eda raica ni o Jisu e ucuya na Kalou. O Koya na Kalou a vakaraitaki Koya vua na tamata vua na tamata. Ia e tiko tale e dua na ka me volai ena veitikina oqo, vakabibi na tikina e dua kei rua.

"Ia na Kalou sa dau vosa ena veigauna eso kei na ivalavala e vuqa vei ira na qase mai vei ira na parofita, sa vosa vei keda ena veisiga mai muri oqo mai vua na Luvena."

Au vinakata mo ni raica eke ena iyayala ni nomuni iVolatabu ni ko ni na raica e dua na veivakadodonutaki. Na vosa, ' ena ' sega ni vakavakadewa dodonu. E dodonu me 'TIKO.' Segi ni 'mai.' Sa qai wiliki vakadodonu, "A sa vosa na Kalou vei ira na qase ena gauna e liu vei ira na parofita ena vosa".

Au sa qai 3:21b,

"Ni sa vakatakilai Koya na Turaga vei Samuela mai Sailo ena Vosa ni Turaga."

Oqori e kauta mai vakavinaka sara na I Joni 5:7, "Sa duabau ga na Yalotabu kei na Vosa." A vakatakilai o Jisu na Tamada. E vakatakilai na Tamada na Vosa. O Jisu na vosa bula. Vakacaucautaka na Kalou, nikua e se Vosa Bula tiko ga o Koya.

Ni a tiko e vuravura o Jisu a kaya,

"Ko sa sega li ni vakabauta ni'u sa tiko vei Tamaqu, ka sa tiko vei au ko Tamaqu? Na vosa au sa tukuna vei kemudou, au sa sega ni tukuna me baleti Au; ia ko Tamaqu sa tiko vei au, sa kitaka ko Koya na cakacaka." (Joni 14:10)

E vakamatatataki tu oqo ni ivakaraitaki uasivi ni Kalou vua na Luvina a vu mai vua na Yalo e vakaraitaki tiko ena Vosa kei na cakacaka. Oqori sara ga na ka eda sa vakavulica tiko ena veigauna kece. Ni sa na lesu tale mai na yalewa vakawati me yalewa vakawati ni Vosa, ena qai cakava na cakacaka sara ga a cakava o Jisu. Na vosa na Kalou. Na Yalotabu sa ikoya na Kalou. Era sa DUABAU kece. E sega ni rawa ni dua e cakacaka vakatikititaka na kena ikarua. Kevaka e dua dina na Yalo ni Kalou, ena tu vua na vosa ni Kalou. Oqori na ka a yaco vei ira na parofita. Sa tu vei ira na Yalo ni Kalou ka sa lako mai vei ira na Vosa. Oqori sara ga na ka a yaco vei Jisu Sa tu Vua na Yalotabu ka sa lako mai Vua na Vosa. (Sa tekivu me cakava ka VEIVAKAVULICI o Jisu. Na noqu ivakavuvuli e sega ni noqu, ia na Tamaqu sa talai Au mai. Cakacaka 1:1, Joni 7:16.)

Nanuma tiko oqo, ni o Joni na Dauveipapitaisotaki e parofita ka italai ni nona gauna. A vakasinaiti ena Yalo Tabu mai na ketei tinana. Ni sa veipapitaisotaki tiko mai Joritani sa lako mai vua na Vosa ni Kalou (Jisu). Na Vosa e dau yaco mai ki na Yalotabu vakaidina. Oqori na ivakadinadina ni vakasinaiti ena Yalo Tabu. Oqori na ka e kaya o Jisu ni na ivakadinadina. A kaya, "Ia au na masu vua na Tamada ka na tala mai vei kemudou e dua tale na Dauveivakacegui me tiko vata kei kemudou ka sega ni mudu. Ia na Yalo ni ka dina, Ko Koya sa sega ni ciqoma rawa ko vuravura." Eda sa qai kila oqo na dina.

"Sa Dina na Nomuni Vosa." (Joni 17:17b)

Tale ena Joni 8:43,

"A cava dou sa sega kina ni kila na noqu vosa? baleta ni dou sa sega ni rogoca rawa na noqu Vosa."

O raica beka ni a kaya o Jisu ni na sega ni rawa ni ciqoma na Yalo Tabu o vuravura? Ia, ena tikina oqo au se qai wilika ga, ka sega talega ni rawa ni ra ciqoma na Vosa. Na cava na vuna? Baleta ni rau sa duabau ga na Yalotabu kei na Vosa, kevaka e tiko vei iko na Yalo Tabu me vaka ni ra parofita, ena lako mai vei iko na Vosa. O na ciqoma.

Ena Joni 14:26,

"Ia na Dauveivakacegui, sai koya na Yalo Tabu, o Koya ena tala mai ko Tamaqu ena yacaqu, ena vakavulici kemudou ena ka kecega, ka vakananuma vei kemudou na ka kecega au sa tukuna vei kemudou."

Eda raica tale eke ni sa lako mai na Vosa ena vuku ni Yalo ni Kalou.

Tale ena Joni 16:13

"Ia ni sa lako mai na Yalo ni Dina (Vosa), ena tuberi iko ko Koya ki na dina kecega, (Sa dina na nomuni Vosa), ka na sega ni tukuna vakai Koya: ia na veika kecega ena rogoca ko Koya (Vosa ni Kalou), ena vosa o Koya (Vosa): ka na vakaraitaka vei iko ko Koya na veika ena qai yaco mai." (Yalo sa kauta mai na Vosa ni Parofisai).

Au vinakata mo ni raica vakavinaka sara ni a sega ni tukuna o Jisu ni ivakadinadina ni papitaisotaki vata kei na Yalo Tabu e vosa tiko ena vosa tani, vakadewataki, parofisai, se kaila kei na danisi. E kaya o koya ni ivakadinadina o ya ni o na tiko ena DINA; ko na tiko ena Vosa ni Kalou ena nomu yabaki. Na ivakadinadina e vauci ena kena ciqomi na Vosa oya.

Ena au Korinica 14:37,

"Kevaka e dua sa nanuma ni sa parofita se parofita vakayalo, me vakadinatinataka ni veika au sa vola vei kemudou sa ivakaro ni Turaga."

Raica mada oya. Na ivakadinadina ni Yalo Tabu e tiko o ya me vakadinatinataka ka VAKAMURIA na veika a solia na parofita ni Kalou me baleta na nona yabaki ni bula ena nona tuvanaka vakavinaka na lotu. A dodonu me kaya o Paula vei ira era kaya ni dua tale na ivakatakilai, (tikina e 36)

"Na cava, a lako mai vei iko na Vosa ni Kalou? se lako ga mai vei iko?"

Na ivakadinadina ni dua na lotu Vakarisito vakasinaiti ena Yalotabu e sega ni kena buli na dina (Vosa), ia me ciqomi na dina (Vosa), ka vakabauta ka talairawarawa kina.

O sa bau raica ena ivakatakila 22:17

"A rau sa kaya na Yalo kei na yalewa vakawati, Lako mai. Ia ko koya sa rogoca me kaya, Lako mai."

Raica, na yalewa vakawati e tukuna na Vosa vata ga e tukuna na Yalotabu. O koya e dua na yalewa vakawati ni Vosa ka vakadinadinataka tiko ni tiko vua na Yalotabu. Ena veitabayabaki kece ni Lotu eda rogoca na veivosa oqo,

"Ia ko koya sa vakatudaliga, me rogoca na ka sa tukuna na Yalo Tabu vei ira na lewe ni Lotu."

Na Yalotabu e solia na Vosa. Kevaka e tiko vei iko na Yalotabu o na rogoca na Vosa ena nomu yabaki, ni ra taura na Vosa na lotu Vakarisito dina oqori ena nodra yabaki.

O a taura beka na iotioti ni vakasama o ya? Au tokaruataka, na yabaki kece ni Lotu e tautauvata kei na ivakasala vata ga. "Ia ko koya sa vakatudaliga, me solia vua (e dua na tamata) me rogoca na veika sa tukuna na Yalo Tabu ki na Lotu." Na Yalotabu e solia na Vosa. E tu vua na dina me baleta na yabaki yadua. Na veiyabaki yadua sa tiko vei ira na kena digitaki, ka ra dau rogoca tikoga o ira na ilawalawa digitaki na Vosa, ' ka ciqoma, ka vakadinadinataka ni sa tiko vei ira na sorenikau.

Joni 8:47,

"Ia ko koya sa mai vua na Kalou sa rogoca na Vosa ni Kalou. O koya mo dou kakua kina ni rogoca, ni dou sa sega ni mai vua na Kalou."

Era besetaka na Vosa (Jisu) kei na Nona Vosa ena vuku ni nodra gauna, ia o ira na kawa dina era na ciqoma na Vosa baleta ni ra sa mai vua na Kalou.

"Ia ko ira KECEGA na luvemu era na vakavulici mai vua na Kalou." (Yalo Tabu)

Aisea 54:13.

A tukuna o Jisu na ka vata ga oqo ena Joni 6:45. Na nomu DUAVATA kei na VOSA e vakadinadinataka ni o sa mai vua na Kalou ka vakasinaiti ena Yalotabu. Segal tale ni dua na ivakacavacavi.

Ia na vosa cava soti kei na vakadewa kei na isolisoli tale eso? Era sa ivakaraitaki. Oqori na ka e vakavulica na Vosa.

Wilika ena au Korinica 12:7,

"Ia sa soli na ivakaraitaki ni Yalotabu ki na tamata yadua me yaga vei ira."

Sa qai tukuna o Paula na veivakatakilai oqori.

Sa yaco mai na taro vinaka oqo au kila ni o ni sa nanamaki tiko mo ni taroga. Na cava e sega kina ni ivakadinadina ni papitaisotaki vata kei na Yalo Tabu na ivakaraitaki oqo, baleta ni o na sega ni rawa ni vakaraitaka na Yalo Tabu vakavo kevaka o a vakasinaiti dina ena Yalotabu? Au diva me'u rawa ni kaya ni dina oqori, baleta ni'u sega ni taleitaka me'u vakararawataki ira na tamata se lako ena nodra ivunau; ia au na sega ni italai dina ni Kalou kevaka au sega ni tukuna vei kemuni na ivakasala taucoko ni Kalou. E dina oya, se vakaevei?

Meda raici Pelami mada vakalailai. O koya e dau qaravi koya vakalotu, e a sokalou vua na Kalou. E kila vinaka tu o koya na iwalewale dodonu ni solibula kei na toro yani vua na Kalou, ia e sega ni parofita ni kawa dina ni a taura na isau ni ivalavala ca, ka ca sara mai na veika kece e kauti ira na tamata ni Kalou ki na ivalavala ca ni veidauci kei na qaravi matakau. Ia o cei ena doudou me cakitaka ni a vakaraitaki mai vua na Yalo ni Kalou ena dua na iwasewase totoka duadua ni parofisai dodonu sa bau raica o vuravura? Ia a sega ni tiko vua na Yalo Tabu.

Ia, na cava o nanuma me baleti Kaiafa, na bete levu? E kaya na iVolatabu ni a parofisaitaka na mataqali mate ena mate kina na Turaga. Eda kila kece ni sega ni dua na itukutuku ni o koya e dua na tamata vakasinaiti ena Yalotabu ka liutaka na Yalo me vakataki Simioni makawa lomani se na yalododonu kamica oya na yacana o Ana. Ia e tu vua na ivakaraitaki dina ni Yalo Tabu. Eda na sega ni cakitaka rawa. Sa evei na veivakatakilai me ivakadinadina? E sega ni tiko kina. Kevaka o sa vakasinaiti ena yalo ni Kalou ko na rawata na ivakadinadina ni Vosa ena nomu bula.

Meda vakaraitaka mada vei kemuni na titobu ni noqu vakila ka kila na dina oqo ena dua na ivakatakila a solia vei au na Kalou. Ni bera ni'u tukuna, au via tukuna oqo. E vuqa vei kemuni na tamata era sa vakabauti au me 'u parofita. Au sega ni kaya ni o au. O a kaya. Ia keirau kila ruarua ni raivotu e solia vei au na Kalou meu KUA ni DRUKA. SEGA NI DUA NA GAUNA. Kevaka e dua e rawa ni vakadinadintaka e dua na raivotu e sega ni rawa au via kila. Oqo ni ko ni sa muri au tiko vakayawa sara oqo sa noqu italanoa.

Ena vuqa na yabaki sa oti ena imatai ni gauna au a raici ira kina na tamata lotu ni Penitiko, au a tiko ena dua na nodra soqoni ni keba ka levu kina na ivakaraitaki ni vosa, vakadewataki ni vosa, kei na parofisai. Erau a vosa vakalevu cake e rua na dauvunau ni dua vei ira na veitacini. Au marautaka sara ga na veiqraravi kau taleitaka dina na veivakaraitaki eso, ni a tiko vei ira e dua na mama ni ka dina. Sa noqu gagadre dina me'u vulica na veika kece au rawata me baleta na isolisol oqo, kau mani nanuma me'u vosa vei rau na turaga oqo me baleti rau. Ena isolisol ni Kalou au tiko kina, au a segata me'u kila na yalo ena imatai ni tamata, se sa mai vua dina na Kalou se sega. Ni oti e dua na veivosaki lekaleka kei na tacida kamica, yalomalumalumu oya, au kila ni o koya e dua na lotu Vakarisito dina, ka kaukauwa. E dina o koya. Na cauravou e tarava e sega sara ga ni vaka na imatai ni cauravou. E dokadoka ka dokadoka o koya, ni'u vosa vua e dua na raivotu a veitosoyaki e mataqu kau raica ni sa vakamau o koya kei na dua na marama vakayalewa ka vakaitikotiko vata kei na dua na ulu damudamu ka rua na luvena mai vua. Kevaka e sega ni dua na dauveivakaisini, e dua o koya.

Ia me 'u tukuna mada vei kemuni, au a kurabui. Me'u na sega vakacava? Oqo e rua na turaga, e dua vei rau e vakabauta dina ka dua tale e dauveivakacalai ivalavala ca. IA O RAU RUARUA A VAKARAITAKA NA ISOLISOLI NI YALOTABU. Au a lomaleqataka na veilecayaki oqo. Au a biuta na soqoni me 'u vakasaqara na Kalou me baleta na kena isau. Au a lako duadua ki na dua na vanua vuni ka tiko vata kei na noqu iVola Tabu au a masu ka waraka tiko na Kalou me baleta na isau ni taro. Segu ni kila se cava na tiki ni ivolanikalou me wiliki au tu vakayalowai dolava na iVolatabu ki na dua na tikina ena Maciu. Au a wilika na vakalailai ka qai vakotora na iVolatabu. Ena dua na gauna a liwa na cagi ki na rumu ka cega na draunipepa ni iVolatabu vei Iperiu, wase ono. Au wilika ka qoroya na veitikina matalia oqori,

Iperiu 6:4-9,

"Ni sa sega ni rawa vei ira era a vakararamataki e liu, ka ra sa tovolea na isolisol vakalomalagi, ka ra sa vakaivotavota ena Yalo Tabu,

Ka sa tovolea na Vosa vinaka ni Kalou, kei na kaukauwa ni vuravura sa bera mai,

Kevaka era na lutu tani, me ra vakavoui ira tale ki na veivutuni: ni ra sa vakoti ira tale ki na kauveilatai vei ira na Luve ni Kalou, ka vakamaduataki Koya.

Ni sa dau gunuva vakawasoma na uca ko vuravura sa dau gunuva na uca, ka sa vakatubura na co e ganiti ira sa vakaisulu kina, sa rawata na veivakalougaataki mai vua na Kalou:

Ia na ka sa vuataka na votonikau kei na kau, sa sega ni ciqomi, ka sa voleka sara ki na cudru; ka na vakamai na nona icavacava.

Ia keimami sa vakaugeti na wekaqu lomani me keimami vinaka cake vei kemuni, kei na veika e salavata kei na veivakabulai, e dina ga ni keimami sa vosa vakaqoqo."

Au sogota na iVolatabu, vakadavora, ka vakasamataka vakalailai ka masu tale. E se sega tiko ga na kena isau. Au a dolava tale na tu ni iVolatabu ia a sega ni wiliki. Vakasauri ga sa liwa tale na cagi ki na rumu, ka sa vuki tale na tabana ki na Iperiu 6 ka tiko ga kina ni sa mudu na cagi. Au a wilika tale na veivosa oqori, ni'u sa vakayacora, sa qai lako mai na Yalo ni Kalou ki na rumu kau raica e dua na raivotu. Au a raica ena raivotu e dua na tamata ka vakaisulu vulavula duadua ka lako yani ki na dua na were siviyyara bulabula ka kaburaka na sila. Sa dua na siga ramase, ka sa vakayacori na kakaburaki ena mataka. Ia ena bogi taucoko ni sa takali na dauteitei vulavula, a lako mai e dua na tamata loaloa ka kaburaka eso tale na sorenikau ena kedra maliwa na ka sa kaburaka na tamata vulavula. Sa toso na siga –sa vakalougaataka na qele na matanisiga kei na uca; ia ena dua na siga a rairai mai kina na sila. Sa dua na ka vinaka. Ia ni oti e dua na siga a rairai mai na sila ca.

Erau sa tubu vata na witi kei na sila ca. Erau a kania na kakana vata ga oya mai na dua ga na qele. Erau gunu ena matanisiga kei na uca vata ga.

Ia ena dua na siga sa vuki na lomalagi me parasa, ka sa tekivu me tagiyaso na kau ka mate. Au rogoca na witi ni laveta cake na uludra ka tagi vua na Kalou me baleta na uca. Era tabalaka cake tale ga na domodra na sila ca ka kerea na uca. Sa qai butobuto na lomalagi ka tau mai na uca, ka vakakina na witi, sa tabalaka cake na domodra ena kaukauwa ka kaci ena veidokai, "Dou vakacaucautaka na Turaga". Kau rogoca na nodra rai cake talega na sila ca era sa vakabulabulataki ka kaya, "Aleluya!".

Au sa qai kila na dina ni soqoni ni keba kei na raivotu. Na vosa vakatautauvata ni Dauteitei kei na

Kawa, na ikaono ni wase ni Iperiu, kei na ivakaraitaki ni isolisoli Vakayalo ena dua na ivavakoso veicurumaki—sa matata sara na veika kece. Na nona dau kakaburaki vulavula na Turaga. Na nona dau kakaburaki loaloa na tevoro. Na vuravura sa ikoya na were. Na sorenikau era tamata, digitaki kei na dauvakacaca. Rau a kania ruarua na veivakabulabulataki, wai kei na matanisiga. Rau a masu ruarua. Erau ciqoma ruarua na veivuke mai vua na Kalou, ni a cakava na nona matanisiga kei na uca me lutu kina ena vinaka kei na ca. E dina ga ni rau a rawata ruarua na veivakalougatataki totoka vata ga ka rau a tautauvata na ivakaraitaki totoka, E SE TIKO GA E DUA NA DUIDUI LEVU, ERAU SA DUATANI sara na sorenikau.

Oqo talega na kena isau vei Maciu 7:21-23

"Ena sega ni curu ki na matanitu vakalomalagi ko ira kecega sa kaya vei Au, Turaga, Turaga; ia ko koya sa cakava na lomai Tamaqu sa tiko mai lomalagi."

E lewevuqa era na kaya vei Au ena siga ko ya, Turaga, Turaga, keimami a sega li ni parofisai ena Yacamuni? ia ena Yacamuni sa vakasava tani kina na tevoro? ia ena Yacamuni sa kitaka e vuqa na cakacaka veivakurabuitaki?

Ia au na qai tukuna vei ira, au sa sega sara ni kilai kemudou: dou lako tani vei au, koi kemudou sa daikitaka na ivalavala ca. "

E sega ni cakitaka o Jisu ni ra sa cakava na cakacaka levu ka rawa duadua ga ni vakayacora na Yalo Tabu ena sala ni tamata. Ia a cakitaka tu ga o Koya ni kilai ira. Oqo e sega ni oira a lutu laivi. O ira oqo era caka ca, sega ni tawayalodina, era dau caka ca. Oqo na kawa i Setani.

Ka sa tu kina. E SEGA NI RAWA ni o tukuna ni ivakatakila sa ivakadinadina ni sucu vakayalo, vakasinaiti ena Yalotabu. Segu saka. Au na vakadinadinataka ni ivakatakila dina sa ivakadinadina ni Yalo Tabu ni cakava tiko na cakacaka lelevu, ia e SEGA ni ivakadinadina ni tamata yadua e vakasinaiti ena Yalotabu, e dina ga ni sa levu sara na nona ivakaraitaki oqori.

Na ivakadinadina ni ciqomi ni Yalo Tabu nikua e tautauvata ga kei na kena a lesu tale mai ena siga ni noda Turaga. Sai koya na ciqomi ni Vosa ni dina me baleta na siga o bula tiko kina. A sega vakadua ni vakabibitaka o Jisu na bibi ni Cakacaka me vaka a cakava na Vosa. E kila o koya ni kevaka era taura na tamata na VOSA ena tarava mai na cakacaka. Oya na iVolatabu.

Sa kila oqo o Jisu ni na dua na kuitaki vakadomobula mai na Vosa ena Gauna ni Pergamean ka se qai oti ga e rua na drau na yabaki mai na raivotu nei Patmo. E kila o koya ni kuitaki ena vakavuna me ra lako yani ki na veitabayabaki butobuto. E kila o koya ni sala a dro tani kina na tamata mai vua na Kalou oya na nona biuta taumada na Vosa. Kevaka o biuta na vosa o ya, o sa biuta na Kalou. Sa qai soli Koya tiko ki na lotu mai Perikamo, ka vakakina ki na veimatalotu kecega ena veitabayabaki kece, "Oi au na Vosa. Kevaka o vinakata na Kalou ena kemu maliwa, kidavaki ka ciqoma na Vosa. Kakua ni vakatara e dua se dua na ka me yaco vei iko kei na Vosa o ya. Oqo na ka au sa solia vei kemudou (na Vosa) sa ivakatakila me baleti Au. KOI AU NA VOSA. Nanuma tiko o ya! "

Au vakataroga ke da sa vakauqeti vakavinaka ena Vosa ena keda maliwa. Me 'u vakaraitaka mada eke vei kemuni e dua na vakasama. Eda dau masu vakacava? Eda masu ena Yaca i Jisu se vakaevei? Na masu yadua e tiko ena Yacana se sega ni dua na kena isau.

Ia ena noqu Joni 5:14, e tukuni vei keda,

"Oqo na noda nuitaki Koya ni kevaka eda kerea e dua na ka me vaka na Nona lewa, ena rogoci keda ko Koya; kevaka eda kila ni rogoci keda o Koya, na veika cava ga eda kerea, eda kila ni sa tu vei keda na kerekere eda gadreva Mai Vua."

Eda taroga oqo, "na cava na loma ni Kalou?" E DUA ga na sala meda kila kina na Nona lewa ka sa ikoya oqori ena VOSA ni Kalou.

A lele i Jeremaia 3:37,

"Ko cei ko koya sa kaya, ka na qai yaco ni sa sega ni vakarota na Turaga?"

Sa tu oqo. Kevaka e sega ni tiko ena Vosa e sega ni rawa ni o rawata. Sa sega kina ni rawa ni da kerea vakavo ga kevaka e tiko ena Vosa, ka sega ni rawa ni da kerekere se kerea vakavo kevaka e tiko ena Yacana. Sa tu tale e kea. O JISU (na Yaca) na VOSA (na). E sega ni rawa ni o tawasei koya tani na Kalou kei na Vosa. Erau sa DUABAU.

Ia oqo, na Vosa oqo sa biuta tu mai o Koya ena tabana tabaki sa tiki ni Koya ni ko ciqoma ena vakabauta ki na dua na bula vakasinaiti ena Yalotabu. E kaya o Koya ni Nona Vosa sa bula. Joni 6:63b. Ia oqori sara ga na ka e kaya o Koya:

Joni 14:6,

"Oi au na Sala, na Dina kei na Bula."

Roma 8:9b

"Kevaka e dua sa sega vua na Yalo i Karisito sa sega ni Nona."

Sa tu kina, o Koya na Yalo ka sa Bula o Koya. Oqori sara ga na ka e tukuna tiko na Vosa; sai koya sara ga na ka e tukuna o Jisu. Sai koya na Vosa. Ia ni sa kauta na Vosa oqori ki yalona e dua na tamata sucu vakayalo, ka vakasinaiti ena Yalotabu ka biuta ki na tebenigusuna, na vuna e tautauvata kina ni vosa kei na Kalou. Na ulunivanua kece e dodonu me lako. Ena sega ni rawa ni tu o Setani ena matana na tamata oya.

Kevaka me a taura toka ga na lotu ena ikatolu ni yabaki o ya na ivakatakila ni Vosa bula ena kedra maliwa, ena sega ni seyavu yani na kaukauwa ni Kalou me vaka a yaco ena veitabayabaki butobuto oya. Ia nikua, ni sa lesu tale na lotu ki na Vosa ena vakabauta, eda na rawa ni kaya ka sega ni vakatitiqataka ni na tiko tale ena kedra maliwa na lagilagi ni Kalou kei na cakacaka veivakurabuitaki ni Kalou.

Ena dua na bogi ni'u vakasaqara tiko na Turaga, a tukuna vei au na Yalo Tabu me'u tomika cake na noqu peni ka volavola. Ni'u taura na peni me'u vola, a solia vei au na Nona Yalotabu e dua na itukutuku me baleta na lotu. Au vinakata me'u kauta mai vei iko... E baleta na Vosa kei na yalewa vakawati.

"Oqo na ka au tovolea tiko me'u tukuna vei iko. Na lawa ni vakatubu kawa sai koya ni veika lalai yadua e vakatubura mai na kena mataqali, me vaka na Nai Vakatekvu 1:11, "A sa kaya na Kalou, Me vakatubura na co e vuravura, kei na co sa vakasorena, kei na kau sa vuataka na vuana ena kena mataqali, a sa tu ga na sorena e vuravura: a sa vakakina." Se cava ga na bula ena sorenikau sa tubu mai ki na dua na kau ka sa vua mai kea. Na lawa vata ga oqo e vakayagataki ki na lotu nikua. Na sorenikau cava ga a tekivuna na lotu ena lako mai ka na vaka na sorenikau taumada baleta ni sa sorenikau vata ga. Ena iotioti ni veisiga oqo ena lako mai na Lotu dina ni Yalewa Vakawati (kawa i Karisito) ki na Vatu ni iBulubulu, ka na lotu cecere, e dua na mata tamata cecere, ni sa volekati Koya. Era na tautauvata sara ga kei Koya na yalewa vakawati ka ra na vakataki Koya sara mada ga. Oqo me rawa ni da duavata kei Koya. Era na duabau. Era na ivakaraitaki sara ga ni Vosa ni Kalou bula. Na veimatalotu ena sega ni rawata rawa na ka oqo (o ira na sorenikau cala). Era na bulia na nodra vakabauta kei na nodra vakavuvuli, ka veicurumaki kei na Vosa. Na veiba oqo e kauta mai e dua na veiwaki ni veika.

Na imatai ni luvena tagane (o Atama) sai koya na kawa-Vosa ni Kalou. A soli vua e dua na yalewa me vakasucumi koya tale. Oqori na vuna sa soli kina vua na yalewa sa vakawati, me vakaturi koya tale; me vakatubura e dua tale na luve ni Kalou. Ia a bale. A lutu ena veiwakitaki. A vakavuna me mate o koya.

Na ikarua ni Luvena (Jisu), e dua talega na Vosa ni Kawa ni Kalou a soli vua e dua na yalewa me vakataki Atama. Ia ni bera ni vakamautaki koya, sa lutu talega o koya. O koya, me vakataki wati Atama, a vakatovolei se na vakabauta na Vosa ni Kalou ka bula, se vakatitiqataka na Vosa ka mate. A vakatitiqa. A biuta o koya na Vosa. A mate o koya.

Mai na dua na ilawalawa lailai ni kawa dina ni Vosa, ena vakaraitaki Karisito na Kalou kei na dua na yalewa vakawati lomani. O koya e dua na goneyalewa savasava ni Nona Vosa. O koya e dua na goneyalewa savasava baleta ni sega ni kila e dua na ivakavuvuli se ivakarau ni lotu. Mai vei ira kei ira na lewe ni yalewa vakawati ena vakayacora kina na veika kece a yalataka na Kalou me na vakatakilai vua na goneyalewa savasava.

A yaco mai na vosa ni yalayala vei Meri na goneyalewa savasava. Ia na Vosa ni yalayala o ya o Koya, o Koya, me na vakatakilai mai. A vakatakilai mai kina na Kalou. O koya, vakai koya, a cakacakatoka na gauna o ya ka vakayacora na nona vosa ni yalayala ena Goneyalewa savasava. A kauta mai vua na itukutuku e dua na agilos. Ia na itukutuku ni agilos sa Vosa ni Kalou. Aisea 9:6. A vakayacora ena gauna o ya na veika kece a volai me baleti Koya baleta ni a ciqoma o koya na Nona Vosa.

Era na lomani Koya na leweni goneyalewa savasava, ka na tu vei ira na Nona rawa ka, ni o Koya na uludra, ka sa Nona na kaukauwa kecega. Era na vakararavi tu Vua me vaka na yago vakararavi tu kina uluda .

Raica na kena duavata na Tamana kei na luvena. A sega vakadua ni cakava o Jisu e dua na ka me yacova ni sa vakaraitaka Taumada Vua na Tamada. Joni 5:19. Na duavata oqo sa ikoya ena gauna oqo me rau tiko ena kedrau maliwa na Tagane kei na Yalewa. E vakaraitaka vua na Nona Vosa ni bula. E ciqoma o koya. E sega vakadua ni vakatitiqataka. O koya gona, e sega ni dua na ka ena rawa ni vakamavoataki koya, sega mada ga ni mate. Ia kevaka sa teivaki na sorenikau, ena vakatubura cake tale na wai. Oqo na ka vuni ni ka oqo. Na Vosa e tiko vua na yalewa vakawati (me vaka a tu vei Meri).

Sa tu vua na yalewa vakawati na vakasama i Karisito ni kila na ka e vinakata o Koya me cakava ena Vosa. A vakayacora na ivakaro ni Vosa ena Yacana ni sa "kaya vakaoqo na Turaga." Sa qai vakabulabulataki na Vosa mai vua na Yalotabu ka na yaco. Me vaka na sorenikau e teivaki ka vagunuvi, ena yaco me tatumusuki taucoko, ena kena inaki.

O ira na yalewa vakawati era cakava ga na Nona lewa. E sega ni dua e rawa ni vakavuna me cakava e dua tale na ka. Era sa 'kaya vakaoqo na Turaga' se ra sa tu vakadua. Era kila ni dodonu me Kalou vei ira ena nodra cakava na cakacaka, ka vakayacora na Nona Vosa. A sega ni vakacavara na Nona cakacaka kece ena Nona veiqaravi e vuravura me rawa kina ena gauna oqo ni cakacaka tiko kei na yalewa vakawati.

E kila o koya, ni se bera ni gauna Me cakava kina eso na ka e dodonu me cakava ena gauna oqo. Ia oqo ena vakayacora o Koya mai vua na yalewa vakawati na cakacaka a biuta tu mai o Koya me baleta na gauna oqo.

Ia oqo meda sa vakataki Josua kei Kelepi. Our promised land is coming in sight even as theirs did. Ia oqo o Josua e kena ibalebale na "iVakabula i Jiova", ka matataka na iliuliu ni ivakataotioti ka na lako mai ki na lotu me vaka ga a lako mai o Paula me vaka na iliuliu taumada. E matataki ira na dau dina vei Josua o Kelepi. Nanuma tiko, ni a tekivuna na Kalou e Isireli me goneyalewa savasava ena Nona Vosa. Ia erau vinakata e dua na ka e duidui. Sa vakakina na iotioti ni lotu ni siga. Raica na nona sega ni tosoi Isireli na Kalou, se laivi koya me lako ki na vanua yalataki me yacova ni sa Nona gauna ga. Oqo era a rairai vakaocaocataki Josua, na iliuliu, na tamata, ka kaya, "Sa noda na vanua, meda sa qai lako ka taura. Joshua, o sa sotava kece tiko, o sa vakayalia beka na nomu ilesilesi, e sega vei iko na kaukauwa o a vakayagataka tu e liu O dau rogoca mai vua na Kalou ka kila na loma ni Kalou, ka totolo na nomu cakacaka. E dua na ka e leqa vei iko." Ia o Josua e dua na parofita a tala mai na Kalou ka kila na yalayala ni Kalou, ka sa waraki ira kina. A waraka e dua na vakatulewa matata mai vua na Kalou kei na gauna me toso kina, a biuta na Kalou na veiliutaki taucoko ena ligai Josua baleta ni a tiko ga ena Vosa. E rawa ni nuitaki Josua na Kalou ia e sega ni o ira na kena vo. Ena tokaruataki ena siga mai muri oqo. Na leqa vata ga, e tautauvata na kena veivakaocaoca.

Taura na ivakaraitaki eda raica vei Mosese. Na parofita lumuti kaukauwa oqo ni Kalou a dua na sucu matalia, ka a sucu ena gauna donu me baleta na nodra vuetai na kawa i Eparaama mai Ijipita. A sega ni tiko voli mai Ijipita me veiba vata kei ira baleta na ivolanikalou, se vakacudrui ira na bete. A lako ki na lekutu me yacova ni ra sa vakarau tu na tamata mera ciqomi koya. A kacivi Mosese na Kalou ki na lekutu. A sega ni baleti Mosese na wawa ia ena vukudra na tamata era se bera ni vakarau me ra ciqomi koya. E nanuma o Mosese ni ra na kila na tamata ia era sega ni kila.

Sa qai tiko o Ilaija ka a lako mai vua na Vosa ni Turaga. Ni sa mai vunautaka oti na dina kei na ilawalawa oya mai kea ka sa itekivu ni ilawalawa o Jesepeli ni Amerika ena sega ni ciqoma na Vosa, a kacivi koya tani na Kalou mai na were ka vakacacana na itabatamata oya ena nona cata na parofita kei na itukutuku sa solia na Kalou. A kacivi koya na Kalou ki na lekutu ka sega ni via lako mai vua na tui. Era mate o ira era saga mera vakauqeti koya me cakava qori. Ia a vosa na Kalou vua na nona parofita yalodina ena raivotu. Mai na ivunivuni a lako mai o koya ka kauta lesu mai na vosa ki Isireli.

Sa qai lako mai o Joni na Dauveipapitaisotaki, na iliuliu ni nona yalodina na Karisito, na parofita kaukauwa ena nona gauna. A sega ni lako ki na koronivuli nei tamana, se na nodra koronivuli na Farisi—a sega ni lako ki na dua na matalotu, ia a kaciva e kea na Kalou ki na lekutu. A tiko e kea me yacova ni sa talai koya yani na Turaga ena itukutuku, ka kailavaka, 'Sa voleka na Mesaia.'

Meda sa qai taura mada eke e dua na ivakasala vakaivolankalou. E sega li ni a vakadonui koya na Kalou ena gauna i Mosese ni a tucake o Kora ka vorata na parofita qaqa oya? A veileti kei Mosese ka kaya ni levu sara na ka e tu vua mai vua na Kalou me liutaki ira kina na tamata ka so tale era wasea na ivakatakilna vakalou ka vakakina o Mosese. A cakitaka na lewa i Mosese. Oqo era sa lesu tale mai kea na tamata, ni ra sa rogoca oti na Vosa dina ka ra sa kila vakavinaka tu ni a vakadonui e dua na parofita dina ni Kalou, au kaya ni ra a tarabe na tamata oqori ena vuku i Kora kei na nona veivakaisini Korah e sega ni parofita ni ivolanikalou ia era a lako ga na tamata ena iwiliwili levu kei ira na nodra iliuliu. Me vakataka na dauvunau nikua ena nodra inaki ni bulumakau koula me vakataki Kora. Era rairai vinaka vei ira na tamata ni rairai vinaka o Kora. E tiko na dra e yadredra, waiwai e ligadra kei na polo bukawaqa ena vatavata. Era vakatara na yalewa dauvunau, me ra kotiva na uludra na yalewa, dara na tarausele lailai kei na tarausele lekaleka, ka levea na Vosa ni Kalou me baleta na nodra vakabauta kei na tuvanaki ni vakavuvuli. E vakaraitaka oqori na mataqali sorenikau cava e tiko vei ira. Ia era sega ni saqati Mosese kece na tamata ka ra qai biuta na Vosa ni Kalou. Seg. O ira na digitaki era tiko vata kei koya. Sa yaco tiko vakakina nikua. E vuqa era sa biuta na vosa ia eso era tiko vata ga. Ia mo nanuma na vosa vakatautauvata ni witi kei na sila ca. Me ra cokoti vata na sila ca ka me ra vakamai. Na veimatalotu vukitani oqo era na vauci vakavoleka ka veivolekati, ka sa tu vakarau me baleta na kama ni veilewai ni Kalou. Ia na witi ena vakasoqoni vata vua na iVakavuvuli

Au vinakata mo ni qaqlauni sara ga eke ka raica na ka oqo. Sa yalataka tu na Kalou ni na vakayacori na Malakai 4. E dodonu me baleta na Vosa ni Kalou e vakabulabulataki ena Yalotabu ka a vosataka na parofita o Malakai. E tukuna kina o Jisu. Sa tu ni bera ni lako mai na Karisito ena ikarua ni gauna. Ena gauna ena lako mai kina o Jisu me vakayacori kece na iVolatabu. Ena yaco na itabagauna ni matanitu Tani ena iotioti ni kena gauna ni lotu ena gauna ena lako mai kina na italai i Malakai. Ena dina o koya ena Vosa. Ena taura taucoko na iVolatabu mai na Vakatekivu ki na iVakatakila. Ena tekivu ena kawa ni gata ka tomana yani vua na italai ena uca mai muri. Ia ena sega ni ciqomi koya na veimatalotu.

E dodonu me vakakina na itukutuku makawa ka tokaruataki tiko mai na gauna i Eapi. Na itukutuku kei Isireli ena veiliutaki nei Eapi e sa yaco tiko eke mai Amerika ka rairai mai kina na parofita i Malakai. Ni ra biuti Ijipita o Isireli me ra sokalou ena bula galala, vakasavi ira tani na itaiki ni vanua, vakatubura e dua na matanitu ka tu kina e dua na iliuliu cecere me vakataki Tevita kei na so tale, ka qai biuti Eapi ena itikotiko vakaturaga ka dakuna e dua na Jesepeli me dusimaki koya, eda sa cakava talega vakakina mai Amerika. Era biubiu na noda qase ki na vanua oqo mera sokalou ka bula galala. Era a biliraki ira lesu na na lewenivanua ka taura na vanua. Era a susugi cake na tamata qaqa me vakataki Washington kei Lincoln ia ni oti e dua na gauna balavu era sa qai rawata eso tale na turaga dravudravua vakaoqo ka sega ni dede sa qai vakatikori e dua na Eapi ena idabedabe ni veiqatitaka ka dakuna e dua na Jesepeli me dusimaki koya. Oqo na gauna ena lako mai kina na italai i Malakai. Ena uca mai muri ena qai yaco mai e dua na ituvatuva ni Ulunivanua o Kameli. Sarava vakavinaka oqo mo raica ena Vosa. O Joni e liutaka na Malakai 3. A tea na uca e liu ka sega ni ciqomi ena veisoqosoqo ni nona gauna. A lako mai o Jisu ka vakaraitaki sobu mai e dua na Ulunivanua ni Veivakamataliataki. Na ikarua ni iliuliu i Karisito ena kaburaki ki na uca Edaidai. Ena veivala o Jisu ena kedra maliwa na veimatalotu kei na vakabauta, ni na lako mai o Koya me tokona na Nona Vosa ka kauti watina ki na kaucake. Na imatai ni veivala oya ena Ulunivanua o Kameli; na ikarua na Ulunivanua ni Veivakamataliataki, ka na ikatolu na Ulunivanua ko Saioni.

E levu era veilecayaki ena nodrau itovo matalia o Mosese, Ilaija, kei Joni ni rau sa lako tani mai vei ira na tamata ki na vanua tani. Era sega ni kila ni a sega ni ciqomi na nodra itukutuku. Ia sa kaburaki na sorenikau, sa oti na teitei. Sa tarava na veilewai. Era sa ivakatakilakila vei ira na tamata na nodra inaki, sa qai tarava na veilewai.

Au vakabauta me vaka na Ai Vakatakila 13:16 ni na sega ni vunau na yalewa vakawati me baleta na manumanu kila e kerea tiko na ivakatakilakila e ligana se yadrena kevaka e soli na veivakadonui me vunau. Era na sega ni vunau na veimatalotu, se vakasaurarataki mera muduka na vunau. Ena qai lako mai na Lami me mai baleta na watina ka lewai koya na dautagane levu.

Nanuma tiko ni a sucu o Mosese me baleta e dua na cakacaka, ia a sega ni rawa ni cakava na cakacaka o ya me yacova ni sa ciqoma na isolisol ka na rawa kina vua me cakava na cakacaka. A dodonu me lako yani ki na vanua dravuisiga ka wawa tu e kea; Sa dua na gauna lokuci mai vua na Kalou. Me dua na Fero ena idabedabe vakaturaga, ka ra sa tagi na tamata me baleta na madrai ni bula, ni bera ni talai koya lesu mai na Kalou. Oqo e ka dina me baleta na noda gauna oqo.

Ia na cava e tiko vei keda ena noda gauna oqo? Era sa cakacaka tiko na lelevuqa me yacova ni ra sa tiko e dua na itabatamata ni ivakatakilakila ka ra sega ni kila e dua na ka se dua na ka me baleta na Vosa, se dua na toso dina ni Yalo ni Kalou. Kevaka era raica na dra, na waiwai kei na bukawaqa era sa marau; e sega ni bibi na veika e tiko ena Vosa. Era na tokona na ivakatakilakila cava ga, o ira sara mada ga na sega ni volai. Ia sa vakaroti keda na Kalou me baleta na ka oya. E kaya o Koya ena Maciu 24 ni ena veisiga mai muri erau na voleka sara vata na yalo e rua ka rau na rawa walega ni vakaduiduitaki rau na digitaki, ni rau na sega ni vakaisini duadua ga.

O na kila vakacava ni rau sa duidui na yalo? Mo vakatovolea ga na Vosa. Kevaka era sega ni tukuna na Vosa o ya, era sa mai vua na tevoro. Me vaka ni a vakacalai rau na imatai ni rua na yalewa, ena saga o koya me vakacalai koya na yalewa ena siga mai muri oqo, ena nona saga me vakatautauvataki koya ena vakabauta, se vuki vakamatata mai na Vosa ki na dua na ivakatakilakila e ganiti koya. Ia e sega ni biuta na Kalou na ivakatakilakila me liu ena Vosa. E muria na Vosa na ivakatakilakila, me vaka na gauna a tukuna kina o Ilaija vua na yalewa me vavi e liu e dua na keke vua, me vaka na Vosa ni Turaga. Ni cakava o koya na ka e tukuna na Vosa, a yaco mai na ivakatakilakila dodonu. Lako taumada mai ki na Vosa ka qai sarava na cakamana. Na vosa ni sorenikau e vakaukauwataki mai vua na Yalotabu.

E rawa vakacava vua e dua na italai e tala mai vua na Kalou me vakabauta walega e dua na tiki ni Vosa ka cakitaka eso? Na parofita dina ni Kalou ena iotioti ni siga oqo ena vunautaka na Vosa taucoko. Era na cati koya na veimatalotu. Na nona vosa ena rairai voravora me vakataki Joni na Dauveipapitaisotaki ka a vakatokai ira me vaka na gata. Ia o ira era sa lewai oti era na rogoca ka vakarau tu ki na kaucake. Na Kawa Vakaturaga i Eparaama, ena vakabauta me vaka na lomai Eparaama me taura matua na Vosa vata kei koya, ni ra sa lesi vata.

Na iotioti ni siga ena rairai mai na italai ena gauna sa lokuci tu ni Kalou. Sai koya na kena itinitini ena gauna oqo me vaka ni da kila kece, ni o Isireli e tiko ena nona vanua. Ena yaco ga mai ena dua na gauna

oqo me vaka mai na Malakai. Nida raici koya, ena vakatabui ena Vosa. Ena vakaraitaki vua (dusia ena Vosa. Ai Vakatakila 10:7.) ka na vakadonui koya na Kalou ena nona cakacaka vakaitalatala. Ena vunautaka na ka dina me vakataki Ilaija ka na vakarau tu ki na Ulunivanua o Saioni.

E levu era na cala na kena kilai baleta nira vakavulici ena iVolanikalou ena dua na sala era nanuma kina na ka dina. Ni saqata o koya, era na sega ni vakabauta. Eso mada ga na italatala dina era na calata na italai baleta ni levu sara na ka era sa vakatokai me dina ni Kalou mai vei ira na dauveivakacalai.

Ia ena lako mai na parofita oqo, ka me vaka na kena sa liu ki na imatai ni lako mai ka kailavaka, "Raica na Lami ni Kalou sa kauta tani na ivalavala ca ni vuravura," ena vakakina o koya ena kailavaka mai, "Raica na Lami ni Kalou sa lako mai ena lagilagi." Ena vakayacora oqo ko Koya, me vaka ga ni a italai dina ko Joni vei ira na digitaki, sa vakakina o koya na iotioti ni italai vua na yalewa digitaki ka sucu ena Vosa."

Na Karisito Eulogizes na Lotu

Na ivakatakila 2:13

"Au sa kila na nomuni cakacaka, kei na vanua ko ni sa tiko kina, na vanua sa tiko kina na idabedabe nei Setani: ia ko ni sa taura matua na yacaqu, ka sega ni cakitaka na noqu vakabauta, io ena gauna ko ya ka a vakamatei kina ko Anitipasa na noqu vakabauta, ka a vakamatei ena kemudou maliwa, na vanua sa tiko kina ko Setani."

"Au kila na nomu cakacaka." Oqo na vosa vata ga e cavuta vei iratou yadua na vitu na italai me baleti ira na tamata ni Kalou ena veitabayabaki yadua. Me vaka ni rau sa vosataki ki na vaini e rua (dina ka lasu) erau na kauta mai na reki kei na marau ki na loma ni dua na ilawalawa, ia sa dodonu me rau yaviti ira na rere e lomadra na kena ikarua. E dina ga ni da sa vakabulai ena loloma soli wale, vakavo ga na cakacaka, na veivakabulai dina ena kauta mai na cakacaka, se na cakacaka ena vakamarautaka na Kalou.

Au Joni 3:7,

"Oi kemudou na gone lalai, me kakua ni dua e vakacalai kemudou; ko koya sa KITAKA (cakacaka) yalododonu sa ivalavala dodonu, me vaka sa yalododonu ko Koya."

Kevaka e dua na ka e vakaibalebaletaka na tikina oqo, e kena ibalebale ni ka e DAU CAKAVA e dua na tamata.

Jemesa 3:11,

"Sa tala li na mata-ni-wai ena vanua vata ga ko ya na wai kamica kei na wiwi?"

Roma 6:2,

"Oi keda sa mate ki nai valvala ca eda na kitaka tiko vakaevei nai valavalaca?"

Maciu 12:33-35

"Ia me vinaka na vunikau kei na vuana; kevaka e sega, me ca na vunikau ka ca na vuana; ni sa kilai na vunikau ena vuana.

Oi kemudou na kawa ni gata, dou na rawata vakaevei ni dou sa tamata ca, mo dou vosotaka na veika vinaka? ni a vosataka na gusuda na ka sa oso vakalevu kina na lomada.

A tamata vinaka sa kauta mai na ka vinaka mai na lololo vinaka ni lomana; kei na tamata ca sa kauta na ka ca mai na lololo ca.

Ia kevaka sa sucu e dua na tamata ena Vosa (Ni sa sucu tale, sa sega ni vua na sorenikau ca rawa, ia ena kawa tawavuca rawa, ena Vosa ni Kalou ka sa bula tiko ga ka sega ni mudu. I Pita 1:23) ena vakayacora ko koya na Vosa. Na vuanikau se na cakacaka ni nona bula ena vuataka na mataqali sorenikau se bula e tu vua. Na Nona cakacaka, ena vaka na iVolatabu. Isa, sa na dua na ka e beitaki kina na dina oqo ena yaco vei ira na taba yabaki mai Perikamo. E tu e kea na Dua sa Segi ni Vakatautauvatataki, ka sa tu e Ligana na iseleiwau gata batirua, na Vosa ni Kalou. Ka na lewai keda na Vosa oqori ena siga mai muri. Na ka dina sa lewa tiko na Vosa ena gauna mada ga oqo, ni sa kila na nanuma kei na inaki ni yalo. E vakacacana na veika vakayago mai na veika vakayalo. E vakavuna me da wilika ka kila na tamata kecega na ivola ni bula me vakalagilagi kina na Kalou.

"Au kila na nomu cakacaka." Kevaka e dua na tamata e rerevaka de na sega ni vakamarautaka na Kalou, me qai vakayacora na Vosa. Kevaka e dua na tamata e vakataroga kevaka ena rogoca na vosa oqori, "E vinaka, na tamata vinaka ka yalodina," me vakayacora mada na Vosa ni Kalou ena nona bula, ka na rogoca vakaidina na vosa ni veivakacaucautaki oqori. Na Vosa ni dina sa ikoya na ivakamacala ena

gauna o ya; sa ikoya na ivakacavacavi ena gauna oqo. E sega tale ni dua na ivakatagedege; e sega tale ni dua na wa ni vakadodonu. Me vaka ni na lewai vuravura e dua ga o Karisito Jisu, ena lewai vakakina ena Vosa. Kevaka e vinakata e dua na tamata me kila na sala e cakava tiko kina, me cakava me vaka e vakatura o Jemesa: "Raica na iloilo ni Vosa ni Kalou."

"Au kila na nomu cakacaka." Ni tucake tu e kea ena Vosa, ka dikeva tiko na nodra bula ena rarama ni matanivola karakarawa a vakarautaka vei ira o Koya, a rairai marautaka vakavinaka o Koya, ni o ira, me vakataki ira era a lako yani e liu, era sa vosota tikoga na nodra vakacacani na tamata tawadodonu ka ra se kabita tikoga na Turaga ena marau. E dina ga ni dau dredre ena so na gauna me ra qarava na Turaga, ia era a qaravi Koya ka qaravi Koya ena Yalotabu kei na dina. Ia na vaini lasu e sega ni vakakina. Ia, era sa cakitaka na bula e tarai cake ena Vosa ka ra sa toso yani vakayawa sara mai na dina. Na nodra ivalavala e vakadinadinataka na veika titobu era sa lutu kina.

Ko ni sa Taura Matua na Yacaqu

"O cei e rawa ni da lako kina? Sa tu duadua ga vei kemuni na vosa ni bula tawamudu!" Era taura matua na lolo; era tautauri matua tiko ena gauna oqo, ia e sega ni nodra rere se taqaya me vaka na tamata era bula tiko ena dua na bula dravuisiga. Era tautauri matua ena nona kaukauwa, ena veivakadeitaki ni Yalotabu ni ra sa duabau ga Vua. Na nodra kilaka dina ni vosoti na ivalavala ca ka ra vakatoka na yaca ni 'lotu Vakarisito' me ivakadinadina kina. Era kila ka taleitaka na Yaca oya e cecere cake mai na veiyaca kecega. Era sa tekiduru ena Yaca oya. Sa vakatusa na yamedra. Na ka kecega era sa kitaka, era sa kitaka kecega ena Yaca ni Turaga ko Jisu. Era sa vakayacani koya ka lako tani mai na ca, ka ra sa tucake tu era sa vakarau tu oqo me ra mate ena vuku ni Yaca o ya, ka vakadeitaki ni na vinaka cake na tucaketale.

Kauta vata kei iko na Yaca i Jisu,
Na luve ni rarawa kei na ca.
Ena solia vei iko na reki kei na vakacegu.
Taura na vanua mo lako kina ni bera ni o lako.
Yaca Talei, sa kamikamica,
Na inuinui ni vuravura kei na reki ni lomalagi.

Ena ikarua ni senitiuri sa mai vakamacalataka oti kina na vosa oqori "Na Tamada, Luvena kei na Yalo Tabu" vei ira e vuqa, ka sa yaco me dua na ivakavuvuli ena lotu lasu na vakasama vakalou ni tolu na Kalou. Ena sega ni dede me kau tani na Yaca, me vaka sa yaco dina ena itabagauna oqo, ka kena isosomi na itutu ni Kalou Cecere Duadua ena sosomitaka na YACA, na Turaga o Jisu Karisito. Ena gauna e vuqa kina na Vukitani ka ciqoma e dua na Lewetolu ka papitaiso ena kena vakayagataki na ulutaga ni Lewetolu Vakalou, era se papitaiso tikoga ena yaca i Jisu Karisito na qelenisipi lalai ka taura na dina.

Ni vuqa era beci Koya na Kalou, vukici Koya me tolu na kalou, ka veisautaka na Yacana ena icavuti, ena vakataroga se na sikovi tikoga ena kedra maliwa na tamata na ivakatakilakila kei na veika veivakurabuitaki e tiko kina e dua na Yaca cecere vakaoqo. E dina ni a vakaraitaki vakasakiti na ivakatakilakila oqori, dina ga ni sega ena vaini cala. Era a vakayagataki vakalevu na tamata vakataki Martin ka vakadinadinataka ruarua na Kalou ena ivakatakilakila kei na veivakurabuitaki kei na isolisolni Yalo Tabu. Na Yaca oqori e se yaga tikoga me vaka ga ena veigauna kece ka na dau yaco tu ga ena vanua era rokovi Koya kina na yalododonu ena Vosa kei na vakabauta.

Ko ni sa Segu ni Cakitaka na Noqu Vakabauta

Ena Cakacaka 3:16 ena gauna a tarogi kina o Pita se a yaco vakacava vei ira na lokiloki na cakamana levu ena Matamata Totoka, a vakamacalataka vakaoqo, "Ia na Yacana (Jisu) ena vakabauta na Yacana (Jisu) sa vakaukauwataka kina na tamata oqo (na lokiloki e liu), io, na vakabauta sa mai vua (mai) Koya (Jisu) sa solia vua (na tamata) na yalo uasivi oqo e matamuni." Raica, sa tu sara ga. Na Yaca i Jisu, kei na Vakabauta nei Jisu a vakavuna na cakamana. E sega tale ni kaya o Pita ni nona vakabauta vakatamata ga e kaya ni yacana ga. E kaya o koya ni Yaca i Jisu e vakayagataki ena vakabauta ka mai vei Jisu a cakava na cakacaka cecere oya. Na vakabauta oqo sai koya na ka a tukuna tiko na Turaga ena Ai Vakatakila 2:13. OQO na NONA vakabauta. A sega ni vakabauti koya. Ia e NONA vakabauta ga a solia o Koya vei ira na vakabauta.

Roma 12:3

"Me vaka sa vakayacora na Kalou vei ira na tamata yadua (me vaka na tikina e 1 era veitacini na tamata) na ivakarau ni vakabauta."

Efeso 2:8,

"Ia ena loloma dou sa vakabulai kina ena vakabauta, ia na (vakabauta) e sega ni nomudou ga, sa isolisolni Kalou."

Ka tukuni talega ena Jemesa 2:1,

"Oi kemudou na taciqu (raica talega, ni sa vosa tiko vei ira na veitacini) e sega ni tu vei ira na vakabauta (sega ena) noda Turaga o Jisu Karisito ena vukudra na tamata."

Ena Gauna oqo mai Perikamo ka ra sa vakatakarakarataka tiko kina na tamata na veivakabulai, ka ra sa vuki tani mai na dina ni "Veivakabulai sa mai vua na Turaga,"—ni ra sa biuta vakatikitiki na ivunau ni digitaki ka dolava na katuba ni lotu kei na nodra veitokani ki vua e dua kei ira kece era vola na nodra ivakavuvuli (sega ni vakasamata rawa na Vosa), ena itabayabaki ni veivakacacani totolo oqo, era se lewe vica wale ga era a vakayacora na vakabauta ni noda Turaga o Jisu Karisito, ka sega walega ni vakayagataka na vakabauta oqori ena cakacaka ni kaukauwa ia era tudei vei ira era doudou me ra kaya ni ra sa vakabulai ga ena yavu ni lewena e dua na lotu. Era kila ni sega ni dua na tamata e rawa ni vakabauta vakaidina na bula tawamudu kei na ivalavala dodonu ni Kalou vakavo ga na ivakarau ni vakabauta na Turaga o Jisu, Vakaikoya. Me vaka ni sa sinai tu na lotu nikua ena vakabauta ni vakasama ka ra tokona na sucu ni goneyalewa, na dra e vakadavei, lako ki lotu ka veimaliwai, ka ra sega sara ga ni sucu vou tale, sa vakakina ena ikatolu ni yabaki o ya sa dua ga na leqa. A sega ni rauta na vakabauta vakatamata ena gauna o ya ka sa sega ni rauta ena gauna oqo. E gadrevi sara ga na vakabauta ni Luve ni Kalou me lutu ki na yalo ni tamata me rawa ni ciqoma kina na Turaga ni lagilagi ki na valetabu ka sega ni caka ena liga.

Oqo e dua na vakabauta bula. "Au bula ena nona vakabauta na luve ni Kalou." A sega ni kaya o Paula ni bula ena vakabauta na Luve ni Kalou. Na vakabauta ni Luve ni Kalou a solia vua na bula ka vakabulai koya tiko ena qaqo Vakarisito.

Sega, era sega ni cakitaka ni veivakabulai e vakalou mai na ivakatekuvi ki na icavacava. Era a bula tiko ena dina ni Yacana kei na Nona Vakabauta ka ra a vakalougatataki mai vua na Turaga ka okati me kilikili kaya.

Anitipasa na noqu yalodina yalododonu

E sega tale ni dua na itukutuku ena Vosa se ena dua na itukutuku makawa vakasisila me baleti tacida oqo. Ia e sega ni gadrevi me vakakina. Sa rauta ga me kilai taumada ka kila na Turaga. Sa rauta ga me da raica na nona yalodina vua na Turaga ka volai tu ena Vosa bula. E Lotu Vakarisito o koya. E tu vua na yacai Jisu. E tu vua na vakabauta ni noda Turaga o Jisu Karisito ka sa tiko vata kei ira era a bula tu kina. A sauma o koya na vosa nei Jemesa, "Dou kakua ni vakabauta na noda Turaga ko Jisu Karisito me baleti ira na tamata." E sinai tu ena Yalo Tabu kei na vakabauta me vakataki Sitiveni, e sega ni doka e dua, e sega ni rerevaka e dua; ia ni sa cavuti na mate vei ira kece era na taura na Yaca o ya ka lako ena vakabauti Jisu Karisito sa tu vata kei ira era sega ni lesu tale. Io, a mate, ia me vakataki Epeli, a rawata e dua na ivakadinadina mai vua na Kalou (na yacana e volai ena Vosa), ia e dina ga ni sa mate, e se vosa tikoga na domona ena tabana ni iTukutuku Vakalou ni Kalou. E dua tale na vuku yalodina yalododonu sa kau tani ki na nona ivakavakacegu. Ia a sega ni qaqo o Setani ena gauna o ya, me vaka ga ni a sega ni qaqo ena nona vakamatea na Tui ni Sautu, ni vaka ni a vakacacani o Setani ena kauveilatai, ena vakakina ena gauna oqo ena tagi na dra i Anitipasa vei ira e drau tale era na colata na nodra kauveilatai ka muri Koya.

Vanua cava e tiko kina na iDabedabe nei Setani

Na vuna e tiki ni vosa vakaturaga ni Yalotabu oqo baleta ni ra a vorati Setani sara ga na sotia yaloqqa oqo ena kauveilatai ena loma ni nona rumu vakaturaga. Era a qaqo tiko ena ivalu ena Yaca kei na Vakabauta i Jisu ena nodra keba na iliu ni butobuto. Sa dua dina na veivakacaucautaki levu. Me vakataki ira na tamata qaqo i Tevita era a curuma yani na keba ni meca me kauti Tevita mai na wai ni viagunu, o ira na tuwawa ni vakabauta oqo era sa curuma yani na matanitu ni itikotiko kaukauwa vakavuravura nei Setani, ka ra kauta mai na wai ni veivakabulai vei ira era bula ena ruku ni iyaloyalo ni mate.

Ia me vaka ga ni veivosa oqo me baleta na idabedabe vakaturaga kei na matanitu i Setani era sa tiki ni nona vakacaucautaki ira na Nona digitaki na Kalou, era sa biuta sara ga na ivakatagedegede me baleta na veivakacacani ni ca sa rawata na cecere ena lotu.

PERIKAMO: na vanua ni itikotiko vakatui nei Setani. E levu era sega ni kilai levu na malanivosa oqo, ia e sega ni kena itukutuku makawa. Ia e dina sara ni dina ka vakadinadina kina na itukutuku makawa. E itikotiko vakaturaga qai itikotiko vakatui i Setani o Perikamo. A yaco ena vuku ni ka oqo:

A sega ni vanua a vakaitikotiko kina o Setani o Perikamo (me baleta na veika vakatamata). E dau vakatakarakarataka tu ga o Papiloni na nona itikotiko liu. E tekivu mai na sokalou vaka-Setani ena korolevu o Papiloni. Na iVakatekuvi 10:8-10, "A sa sucu ko Nimiroti ko Kusi; sa tekivu me dua na tamata qaqo e vuravura. O koya e dua na dauvakasasa qaqo ena mata ni Turaga. Ia na itekivu ni nona matanitu ko Pepeli, kei Ereki, kei Atika, kei Kalina, ena vanua ko Saina."

"A sa duabau ga na vosa ko vuravura tauoko, ka sa duabau ga na vosa.

Ka sa yaco ni ra sa lako tiko mai na tokalau, era sa kunea e dua na buca ena vanua ko Saina, ka ra sa tiko kina.

Eratou sa veivosaki vakai iratou, Dou lako mada, me daru bulia na buloko, ka vakama vakavinaka sara. Ka sa tu vei ira na buloko me vatu, ka sa vakasevi ira na simede.

Ka ra sa kaya, Me da lako yani, me da tara e dua na koro levu kei na dua na vale cecere ka na yacova na lomalagi na kena delana; ka me da vakatokai keda, de da na veiseyaki tu e delai vuravura tauoko.

A sa lako sobu mai na Turaga me raica na koro levu kei na vale cecere, ka ra a tara na luve ni tamata.

A sa kaya na Turaga, Raica, era sa duabau ga na tamata, ka sa duabau ga na nodra vosa; ia oqo era sa tekivu kitaka: ia oqo ena sega ni dua na ka ena tarovi mai vei ira, ka ra sa nanuma me ra kitaka.

Me da lako sobu mada, ka vakasesea na nodra vosa, me ra kakua kina ni kila na nodra vosa.

A sa vakasavi ira tani mai kea na Turaga ena delai vuravura tauoko; ka ra sa biubiu me ra tara na koro.

O koya sa vakatokai kina me ko Pepeli; ni sa vakasesea na Turaga na nodra vosa na kai vuravura tauoko: a sa vakasavi ira tani mai kea na Turaga e delai vuravura tauoko."

Na yaca taumada i Papiloni o Pepeli. E kena ibalebale na veilecayaki. A tekivu dina mai vei Kusi, na luvei Ame, ia a kau mai ki na dua na matanitu kaukauwa kei na lagilagi ena ruku ni luvena tagane, o Nimiroti, na dauvakasasa qaqa. Nimiroti, me vaka na itukutuku ni iVakatekivu e tinikadua kei na itukutuku vakasisila, sa tuvanaki me vakayacora e tolu na ka. E vinakata me tara e dua na matanitu kaukauwa, ka a cakava. E vinakata me vakadewataka na nona lotu, e vakayacora sara ga. E vinakata me cakava e dua na yaca me baleti koya, ka sa rawata talega. Sa rui cecere na veika e rawata ka vakatokai kina na matanitu o Papiloni me ulu ni koula ena veimatanitu kecega e vuravura. Ni kilai levu na nona lotu e vakadinadinataki ena kena vakatakilai tauoko vei Setani na iVolanikalou ena Aisea Wase 14 kei na iVakatakila Wase 17-18. Ia ena itukutuku makawa eda rawa ni vakadinadinataka ni sa curuma yani na vuravura tauoko ka sa yavu ni veimataqali qaravi matakau kecega, kei na ikau ni italanoa buli, e dina ga ni duidui na yacadra na kalou ena veiwasese duidui ni vanua me vaka na nodra vosa na tamata. Ni a cakava e dua na yaca me baleti koya kei ira na nona imuri e sega ni tukuna rawa, ena gauna kece e toso tiko kina na itabagauna oqo (me yacova ni sa vakatakilai Koya vei ira na wekana o Jisu) ena qaravi ka rokovi, e dina ga ni duatani na yaca mai vei Nimiroti, ka duidui vakalailai ena valetabu mai na kena a dokai taumada kina o koya.

Me vaka ni sega ni vakamacalataka vakamatailalai na iVolatabu na kedra itukutuku na veimatanitu tale eso, ena gadrevi me vakasaqarai na ivolatukutuku vakasisila makawa me kunei kina na noda isaunitaro me baleta na kena yaco o Pergamo me idabedabe ni lotu vaka-Setani e Papiloni. Na ivurevure levu ni itukutuku ena volai kina na itovo vakavanua ni Ijipita kei na Kirisi. Na vuna oya ni a ciqoma o Ijipita na nona vakadidike kei na fika mai vei ira na kai Kalitia, mani ciqoma mai Ijipita o Kirisi.

Ia me vaka ni ra liutaka tiko na bete na kena vakavulici na vakadidike oqo, me vaka ni a vakayagataki na vakadidike oqo me tiki ni lotu, eda sa kila oti tu na idola ni kena vakaukauwataki na lotu vaka-Papiloni ena rua na matanitu oqo. E dina tale ga ni gauna e rawa kina vua e dua na matanitu me vakamalumalumutaka e dua tale na matanitu, ena kena gauna sa yaco me lotu ni dauveivakamalumalumutaki na nodra lotu na vakamalumalumutaki. E kilai ni tautauvata na kedra ivakatakilakila na Kai Kirisi kei ira na Sotia me vakataki ira na kai Papiloni; ka sa kunei ena ivolatukutuku makawa ni ra a solia na kai Ijipita vei ira na kai Kirisi na nodra kilaka me baleta na dau vakalou. Sa tete kina na veika vuni kei Papiloni mai na dua na matanitu ki na dua tale me yacova ni sa rairai mai Roma, mai Jaina, Idia kei na Vualiku kei na Ceva kei Amerika eda raica kina na sokalou taumada vata ga.

Era duavata na itukutuku makawa kei na iVolatabu ni lotu Vaka-Papiloni oqo e sega ni nodra lotu taumada na tamata e vuravura taumada. Oqo na imatai me ciri tani mai na vakabauta taumada; ia e sega ni o koya ga na kena taumada. O ira na daunitukutuku makawa me vakataki Wilkinson kei Mallett era sa vakadeitaka mai na ivolatukutuku makawa ni ena dua na gauna era vakabauta na tamata kecega e vuravura e dua na Kalou, cecere, tawamudu, sega ni laurai, Ka a tukuna na veika kecega ena Vosa ni gusuna, ka ni o Koya ena Nona ivakarau ni bula e dau loloma ka vinaka ka dodonu. Ia me vaka ni na dau vakadukadukalitaka tikoga o Setani na veika kece e rawata, eda na kunei koya ni vakadukadukalitaka na nodra vakasama kei na lomadra na tamata me rawa ni ra cata kina na dina. Me vaka ga ni dau saga tu ga me ciqoma na sokalou me vaka ga ni Kalou ka sega ni italai ka buli ni Kalou, a vagolea tani na sokalou

mai vua na Kalou me yacova na ivakataotioti me rawa ni kauta mai ki vua ka vakacerecerei vakakina. E rawata dina na nona gagadre me vakatetea na nona lotu e vuravura taucoko. Oqo e vakadeitaka na Kalou ena iVola i Roma, "Ni ra sa kila na Kalou, era sa sega ni vakalagilagi Koya me vaka ni sa Kalou, me yacova ni ra sa tawayaga ena nodra vakasama, ka ra sa ciqoma ena butobuto ni lomadra e dua na lotu ca me vaka na nodra qaravi ira na tamata, ka segai vua na Dauveibuli."

Nanuma tiko, ni a ibulibuli ni Kalou o Setani (Luve ni Mataka). Eda raica kina ni vanua a vakatetei kina na dina ena kedra maliwa na tamata, ka ra taura kece tu na dina oya, a qai yaco e muri e dua na siga era vuki tani kina e dua na ilawalawa levu mai vua na Kalou ka vakatetea e dua na ivakarau ni sokalou vakatevoro e vuravura raraba. E tukuni ena itukutuku makawa ni o ira na yavusa i Semi era tu vata kei na dina sega ni veisau era sa veisaqasaqa vakaukauwa sara kei ira na Ame era vuki tani mai na dina ki na lasu ni tevoro. E sega ni dua na gauna me da veivosakitaka kina na ka oqo; e vakatakilai walega ni o na raica ni rua na lotu ka rua ga, ka sa yaco me rabailevu na vuravura o koya na vuni ca.

O ira ka vakabauta ni dua na Kalou vuki kina ka vakabauta e vuqa na Kalou e Papiloni. Na lasu ni tevoro kei na veika vuni ni tevoro a tucake me vorata na dina ni Kalou kei na veika vuni ni Kalou ena koro ko ya. Sa yaco dina me kalou ni vuravura oqo o Setani ka qaravi koya sara ga mai vei ira e lawakitaki koya, ka vakavuna me ra vakabauta ni o koya dina na Turaga.

Na nodra lotu na meca dauveivakacacani e tekivu ena ivakavuvuli e tolu. Sa lesu tale mai kea ena gauna makawa ni a yaco mai na vakasama "e duabau ga na Kalou ena tolu na tamata". Sa duatani dina ni ra se bera ni raica oqo na noda daunivakavuvuli ena gauna oqo; ia e vaka me vaka ga na nona lawakitaki mai vei Setani me vakataki ira na tubudra, era se vakabauta tikoga e tolu na tamata ena Lewe Tolu Vakalou. Meda vakaraitaka ga e dua na vanua ena iVolatabu e tiko kina na lewa me baleta na ivunau oya. E sega beka ni matalia ni o ira na kawa i Ame era lako ena sokalou vaka-Setani ka okati kina e dua na ivakavuvuli taumada ni tolu na kalou ni sega ni dua na ivakatakilakila ni kawa i Semi era vakabauta na ka vakaoqo se na sokalou ni sokalou e okati kina e dua mada ga na kena ivakarau? E sega ni matalia ni ra vakabauta na Iperiu, "Oi kemudou na Isireli, sa duabau ga na Kalou na Turaga na nomudou Kalou", kevaka eratou a lewe tolu na LeweTolu Vakalou? O Eparama, na kawa i Semi, ena Nai Vakatekivu 18 a raica ga e DUA na Kalou kei na rua na agilos.

E vakaraitaki vakacava na lewe tolu oqo? E vakamacalataki ena dua na tututolu e vaka na tutoso e Roma nikua. E sega ni dua na ka vaka oya na nodra vakasama na Iperiu. O cei e dina? Era Iperiu se o ira na kai Papiloni? E Esia na vakasama ni veivunauci me baleta e tolu na kalou e dua e tautauvata ka tolu na uluna ena dua ga na yago. E vakamacalataki ni tolu na vuku. Mai Idia, era raica e lomadra mera vakaraitaka ni dua ga na kalou ena tolu na kena ivakarau. Oqori sara ga na ivakavuvuli vinaka ni gauna oqo Mai Japani e tiko e dua na Buddha cecere ka tolu na uluna me vakataka na kena keitou a vakamacalataka taumada.

Ia na kena e vakatakilai vakalevu duadua sai koya na ka e vakamacalataka na vakasama tolu ni Kalou ena dua na ivakarau e tolu: 1 Na ulu ni dua na tamata qase sa vakatakarakarataka na Kalou na Tamada, 2 Na iwirini ka tiko ena veika vuni e vakatakilakilataki kina na "Kawa" ka kena ibalebale na Luvena. 3 Na taba ni manumanu vuka (ruve). Oqo na ivunau nei Tamada, Luvena kei na Yalo Tabu, e tolu na tamata ena LeweTolu Vakalou, e dua na lewe tolu sa levu. O rawa ni raica na ka vata ga e Roma. Ia me'u taroga tale mada, e sega li ni matalia ni sa vakatakilai dina mai na tevoro kei ira na nona qarava na ka dina mai vua na tama ni vakabauta, (Eparaama) kei ira na nona kawa? E sega li ni matalia ni o ira na qaravi Setani, era kila vakalevu cake na Kalou mai vei ira na luve ni Kalou? Oqori na ka era tovolea na daunivakavuvuli ni gauna oqo me ra tukuna vei keda ni ra veivosakitaka e dua na lewe tolu. Nanuma tiko na ka oqo mai na gauna oqo ka lako yani: na itukutuku oqo era sa ka dina ka sa dina taucoko—Sa dau lasu o Setani ka tama ni lasu, ia ni sa lako mai ena dua na rarama sa lasu tikoga O koya e dua na daulaba. Ka sa vakarusai ira na lewevuqa na nona ivakavuvuli ni lewe tolu ka na vakarusa me yacova ni sa lako mai o Jisu.

Me vaka na itukutuku makawa a sega ni taura e dua na gauna balavu me vakayacori kina e dua na veisau ena vakasama oqo ni Dua na Tamada kei na Luvena kei na Yalo Tabu. A kauti ira tani mai na dina o Setani ena dua na gauna. Na vakasama ni Kalou sa veisau oqo: 1 na Tamada Tawamudu, 2 Na Yalo ni Kalou e vakayago ena dua na tina ni TAMATA. (Oqori beka e vakavuna mo vakasamata?) 3 Na Luvena Vakalou, na vua ni bula vakatamata oya, (kawa ni yalewa)

Ia e sega ni lomavakacegu na tevoro. E se bera ni rawata na nona sokalou, vakavo ga ena dua na sala sega ni vakatabakidua. E se kauti ira tani na tamata mai na ka dina. Mai na nona veika vuni sa vakatakila kina vei ira na tamata ni gauna e sega ni kauwaitaki koya kina na tamada tawarairai levu na Kalou ena veika ni tamata, ia e galu tikoga vei ira, sa na qai tarava me rawa ni qaravi vakanomodi kina. Kena ibalebale meda vakawalena ena kena levu ga e rawa, kevaka e sega. Na ivunau oqo e tete talega e vuravura raraba, ka vakakina nikua mai Idia o rawa ni raica ni valetabu vua na Dauveibuli cecere, na kalou galu, e vica wale ga na kena iwiliwili.

Me vaka ni sega ni gadrevi me da sokalou vua na dauveibuli, e ka ni bula ga a yavalata na sokalou ki na "Tina kei na Gone" me vaka na inaki ni vakarokoroko. E tiko tale ga e Ijipita na nodrau isoqosoqo vata ga na tina kei na luvena tagane na yacdrau o Isis kei Osiris. Mai Idia e tiko kina o Isi kei Iswara. (Raica na tautauvata ni yaca.) Mai Esia e tiko kina o Saipele kei Teoius. Mai Roma kei Kirisi a tarava mai na kena veiganiti. Kei Jaina. Ia, vakasamataka mada na nodra kurabui eso na Katolika ni ra yaco ki Jaina ka kunea e dua na Madonna kei na luvena lailai ka na rarama e cilava vakabasikata mai na ulu ni gonelailai. E rawa ni veisautaki na iyaloyalo oqo vua e dua ena Vatican vakavo ga na duidui ni irairai ni mata.

Sa dodonu me da kunea na tina kei na gone taumada. Na tina taumada ni kalou yalewa mai Papiloni o Semiramis ka yacana o Rhea ena veivanua ena tokalau. E ligana a taura tu e dua na luvena tagane, e dina ni gonelailai, e vakamacalataki ni balavu, kaukauwa, matavinaka ka vakauasivi na nona tiko vakavesu vei ira na marama. Ena Isikeli 8:14 a vakatokai o Tammuz. E dua vei ira na dauvolaivola ni vosa vakasakiti a vakatokai me Bacchus. O koya na Kai Ninu vei ira na kai Papiloni. Na itukutuku cava me baleta na dina ni matataki koya me vaka e dua na gonelailai e ligana ia e vakamacalataki ni tamata cecere ka qaqasi koya ni kilai me "Luvena Tagane Vakawati". E dua na nona itutu o ya na "Wati Tina", kei Idia ka rau kilai kina me rau Iswara kei Isi, o koya (na tagane) e matataki koya me gonelailai ena lomaserei watina.

Ni o Ninus oqo na ni iVolatabu eda rawa ni vakadeitaka ena noda vakatauvatana na itukutuku makawa kei na iVakateku. E kaya o Pompeius, "A veisautaka o Ninus, na tui Asiria, na ivakarau makawa ni bula ena gagadre ni qaqasi O KOYA na imatai ni tamata a valuti ira na wekana. A vakamalumalumutaki ira na veimatanitu kecega mai Asiria ki Libia me vaka era sega ni kila na tamata oqo na cakacaka ni ivalu." E kaya o Diodorus, "O Ninus e tui duadua duadua vei ira na tui Asiria ka tukuni ena itukutuku makawa. Ni sa vaka na ivakarau ni valu a vakavulici ira kina e vuqa na cauravou ena cakacaka ni ivalu. A kauti Papiloni mai vua ni se bera ni dua na koro ko Papiloni." Eda raica ni sa tekivu me levu mai Papiloni o Ninusa, tara o Pepeli ka liutaki Asiria, sa yaco me tui, ka qai taura vakaukauwa eso tale na vanua lelevu ka ra sega ni kila na tamata na ivalu ka bula vakamalua me vaka e kaya o Pompeius.

Ia ena Nai Vakateku 10, ni tukuni tiko na matanitu i Nimiroti e kaya,

"A sa tekivu na nona matanitu ko Pepeli, kei Ereki, kei Atika, kei Kalina ena vanua ko Saina. A sa lako tani mai na vanua ko ya ko Asuri ka tara ko Ninive, kei Kala kei na so tale."

Ia era a cala na dauvakadewa ena nodra vakadewataka na Asshur me mala ni vosa baleta e dua na vosa, ka kena ibalebale mai Kalitia 'me vakaukauwataki.' Sa vakakina ko Nimiroti, ka sa vakaukauwataki (sa tauyavutaka na nona matanitu ena nona tara na imatai ni mataivalu ni vuravura ka a tuberi ira ena veiqati kei na vakasasa) era sa lako siviti Saina kei na nona mataivalu kaukauwa ka ra sa vakamalumalumutaki ira na veimatanitu ka tara na veikoro me vakataki Ninive, ka sa vakayacani vua, ni sa dua na tiki levu ni vakacaca ni koro ko ya sa vakatokai ko Nimiroti!

Me vaka ni da sa kila o cei o Ninus, sa dodonu sara me da kila se o cei na Tamana. Me vaka e tukuni ena itukutuku makawa oya o Peceli, Ka tauyavutaki i Papiloni. (Ia me kilai eke ni a tauyavutaka o Pepeli ena vakasama ni a tekivuna na toso taucoko oqo, ia na luvena tagane, o Ninus, a tauyavutaka ka imatai ni tui kei na so tale.) Ia me vaka na iVolanikalou, na tamai Nimiroti ko Kusi: "A sa sucu na luvei kusi ko Nimiroti." E sega ni o koya wale ga oqo ia eda raica ni sa vakasucumi Kusi o Ame. Ia, ena itovo vakavanua ni Ijipita o Pece a vakatokai me Ome, ka kena ibalebale na Hermes, "NA LUVE NI AME". Me vaka e tukuni ena itukutuku makawa ni o Hermes e parofita cecere ni qaravi matakau. O koya na dauvakadewa vosa ni Kalou. Dua tale na yaca a kacivi kina o Mercury. (Wilika na cakacaka 14:11-12)

E tukuna oqo o Hyginus me baleta na kalou oya ka a kilai vakalevu me o Bel, Hermes, Mercury kei na so tale, "Era sa bula voli ena ruku ni matanitu i Jove na tamata ena veitabayabaki e vuqa (sega ni o Jove vaka-Roma, ia o Jiova ga ni Iperiu era a lesia na itukutuku makawa kei Roma) ka sega na nodra koro se sega na lawa, ka ra sega ni vosataka e dua na vosa. Ia ni oti oya a vakadewataka o Mercury (Bel, Cush) na nodra vosa na tamata (na vanua e vakatokai kina e dua na dauvakadewa vosa me Hermeneutes) e veisoliyaka vata ga na veimatanitu. Sa qai tekivu na veisei." E laurai mai na ka oqo ni o Peli se Kusi, na tamai Nimiroti, a iliuli ni lala ka kauti ira tani na tamata mai na Kalou dina ka vakayaloqaqataki ira na tamata me ra "dauvakadewa vosa ni kalou" me ra taura e dua tale na ivakarau ni lotu. A vakauqeti ira me ra lako ki liu ena vale cecere ka tara sara ga na luvena tagane. Na veivakayaloqaqataki oqo sa ikoya na ka e kauta mai na veilecayaki kei na nodra tawase na tamata, ka sa yaco ruarua kina o koya, "dauvakadewa vosa kei na veilecayaki".

O Kusi, e tama ni ivakarau ni bula vaka-poliesita, ni gauna era vakaleqa kina na tamata, sa yaco me tamadra na kalou. Ia na yacai Kusi ko Pepeli. Ia na Lotu ena italicanoa vakaRoma o Janus. E tabaki ni rua na matana ka kauta voli e dua na vale ni veivakasesei ka "vakatalabusesetaki ira" kina na tamata. E vola o Ovid ni a kaya o Janus me baleti koya, "era vakatokai au na tamata makawa me'u Yakusurasura". Eda sa qai raica kina ni Cush ni iVolatabu, na imatai mi talaidredre ki na vakabauta e dua ga e vakatokai me o Bel, Belus, Hermes, Janus, kei na so tale. kedra maliwa na tamata makawa. E tukuni ni kauta mai na

ivakatakila kei na ivakadewa mai vei ira na kalou vei ira na tamata. Ni sa vakayacora oqo sa vakavuna me vakasavi ira tani na tamata na cudru ni Kalou, ka kauta mai na tawase kei na veilecayaki.

Ia me yacova mai na gauna oqo eda sa raica kina na vanua e yaco kina na lotu vaka-poliesita se sokaloutaki ni levu na kalou. Ia o sa raica beka ni keimami a kunea talega e dua na vosa me baleta e dua na tamata na yacana ko Kusi ka a soli vua e dua na itutu me baleta na "tamadra na kalou."? O raica eke na ulutaga makawa ni italanoa makawa, nira kilai ira na kalou vei ira na tamata? Oqori na vanua e lako mai kina na sokalou e liu. Me rawa ni da vakadikeva ga na itukutuku makawa me kunei kina na sokalou e liu. Io, a kau tani mai kina o Cush ka a vakatakila e tolu na Kalou, luvena kei na yalona. E tolu na Kalou ka rau tautauvata kece. Ia e kila tu o koya na kawa ni yalewa era na lako mai, sa na dodonu kina me dua na yalewa kei na nona kawa me lako mai ki na iyalojalo. A yaco oqo ena gauna a mate kina o Nimiroti. A vakacaucautaki koya na watina, o Semiramisi, ka sa yaco kina me tinadra na luvena tagane ka tinadra talega na kalou. (Me vaka ga na lotu ni Roma e vakayacani Meri. Era kaya ni sega na nona ivalavala ca ka Tina ni Kalou.) O koya (Semiramis) e vakatokai Nimiroti me "Zeroashta" ka kena ibalebale, "na kawa yalataki ni yalewa".

Ia a sega ni dede me sa tekuva me kauwaitaka vakalevu cake na marama mai vua na luvena tagane, ka sega ni dede sa qai vakatakarakarataki o koya me buturaka sobu na gata. Era vakatokai koya me "ranadi ni lomalagi" ka buli koya me vakalou. Me vakataka nikua ni a laveti cake o Meri, na tinai Jisu, ki na tawamate rawa ka vakakina ena gauna oqo me tekuva mai na Sepiteba 1964 sa tovolea tiko na matabose ni Vatican me solia e dua na ivakarau vei Meri e sega ni taukena, ni ra vinakata me ra vakatokai koya, "Meri na Mediatrix," "Meri na tinadra kece na vakabauta," se "Tina ni lotu taucoko." Kevaka era dau sokaloutaka e dua na lotu nodra na qase e liu mai Papiloni, sa ikoya na lotu ni Lotu e Roma.

E sega wale ga ni tekuvitaki na sokalou e liu mai Papiloni, ia e vaka tale ga kina na sokaloutaki ni veika bula. Era a kilai na kalou mai Papiloni ena matanisiga kei na vula, kei na so tale. Na inaki levu duadua ni bula sai koya na matanisiga ka tu kina na rarama ni soli ka katakata ka rairai vua na tamata me vaka na polo ni bukawaqa mai lomalagi. O koya gona, na kalou levu duadua ena kalou ni matanisiga era vakatoka me o Peali. E vakavuqa ni dau vakatakarakarataki na matanisiga me iuirini ni yameyame ni buka ka sega ni dede sa rairai mai e dua na gata ena yameyame oya. A sega ni dede sa yaco na gata me ivakatakarakara ni matanisiga ka sa qai sokalou kina. Sa yaco kina me vakasinaiti na gagadre ni yaloj Setani. A sokaloutaki me Kalou. A tauyavutaki na Nona itikotiko vakaturaga. Era a cuva vua na nona bobula. A sokaloutaki koya e Perikamo ena dua na gata bula. Na vunikau ni Kilai ni Vinaka kei na Ca, sa vakatakarakarataki ena gauna oqo me vaka e dua na gata bula ka sega walega ni temaki Ivi ia e levu na kawatamata.

Ia a yaco vakacava me idabedabe i Setani o Perikamo ke idabedabe o Papiloni? Na kena isau tale e tiko ena itukutuku makawa. Ni sa bale ko Papiloni vei ira na kai Mitia kei Perisia, sa dro tani mai na koro ko Yaseli na tui, o Attalus ka lako vata kei ira na nona bete kei na veika vuni tabu ki Perikamo. E kea a tauyavutaka kina na nona matanitu ena taudaku ni matanitu o Roma, qai sa bula vinaka sara ena nona qarava na tevoro.

Oqo e dua na itukutuku lekaleka ni itukutuku ni lotu vaka Papiloni kei na kena yaco i Perikamo. E vuqa na taro e sega ni vakatitiqataki ni sega ni saumi ka levu tale, e sega ni vakatitiqataki, e rawa ni tukuni me vakararamataki keda, ia oqo e sega ni nakiti me vulici kina na itukutuku makawa, ia e kena inaki me veivuke ena vulici ni Vosa.

Na veivakacacani

Na ivakatakila 2:14-15

"Ia sa vica na ka me'u beitaki iko kina, ni sa tiko vei iko ko ira sa vakabauta na ivakavuvuli i Pelami ka a vakavulici Pelaki me biuta e dua na ivakatarabe e matadra na Isireli, me ra kania na ka sa cabori ki na matakau, ka ia me ra ia na veidauci.

Sa vakakina ko ira sa muria na nodra ivakavuvuli na Nikola, na ka au sa cata."

Ena Gauna ni Perikamo oqo sa vosa vakacacataka kina na Turaga e rua na ivunau ka cata o Koya: 1 Na ivunau nei Pelami ka kauta mai na qaravi matakau kei na ivalavala ca sa sivia vei ira na Isireli mai Peali-Peori, kei 2 Na nodra ivunau na Nikola, ka a caka ga ena itabagauna ni Efeso. Cokovata na veivakacacani oqo kei na dina ni sa vakabitaka tiko o Perikamo me idabedabe i Setani, ka sa rawarawa sara ka dodonu me da tinia ni sa mai veisemati na lotu Vakarisito ena dua na ivakarau ni lotu e Papiloni.

Oqo e sega ni dua walega na nanuma ia e dua ga na ka dina makawa eda na vakadinadinataka ena noda lesu tale ki na itukutuku makawa ki na 36 S.K. ka yaco yani ki na Matabose ni Nicene ni 325. Ni ra sa veiseyaki mai Jerusalemi na lotu Vakarisito (vakauasivi na Jiu) era sa lako yani ki na veivanua kecega ka vunautaka na Kospeli, vakabibi ena veivalenilotu. Ena loma ga ni tolu na yabaki, se rauta ni 36 S.K.

sa kau na Kospeli ki Roma mai vei Rau ko Junius kei Androniku, erau a iapostolo me vaka ena Roma 16:7. A bulabula tu e kea na cakacaka oqo me vica vata na yabaki me yacova nira dau veiba tu ga na Jiu ka vakavuna me vakasavi ira tani mai Roma o Empara Claudius. Nira vakatalai tani mai na korolevu oya na Jiu sa qai kavoro sara ga na uto ni lotu lailai oya. De dua era Jiu sara mada ga na italatala qase, sa na qai yali tale ga vakakina. Era na sega ni qaravi na qelenisipi ka me vaka ni a sega ni volai na Vosa me idusidusi ena rawarawa sara vei ira na qele ni pipi lailai oqo me ra kuitaki se luvuci mai vei ira na vuku kei ira na lotu butobuto ena gauna o ya. Ni ra sa veitosoyaki na wolifa bibi, ka sa sereki na yalo ni meca i Karisito, eda raica mai na itukutuku makawa ni lotu lailai oqo mai Roma ka ra sa sega ni bulatata na sala e dodonu, ka tekivu me vakamacalata na soqo ni lotu butobuto ena ruku ni itutu Vakarisito.

Me vaka ni sa 13 na yabaki na nodrau vakatalai tani, a sega ni lesu mai o ira ka tauyavutaka, o Junius kei Andronicus, me yacova na 54 A.D. Vakasamataka mada na nodra rerevaka nira kunea e dua na lotu vakarisito e tiko kina na itutu vakarisito e ka rarawa. Era tu na icabocabo ni soro ena lotu era biuta kina na ka boi vinaka ka marautaka na cakacaka vakalotu ni lotu butobuto. . E sega ni rawa ni ra torovi yani na iliuliu tauyavutaki ni lotu oya, o koya gona vei ira e vica era a tovolea me ra yalodina tikoga era tekivuna e dua na lotu vou, se na iKarua ni Lotu e Roma. A cakacaka ena loloma na Kalou ena kedra maliwa ena ivakatakilakila kei na veika veivakurabuitaki me tekivu kina e dua na ikatolu ni lotu. E dina ga ni a beatiki na iMatai ni Lotu ena vuku ni lotu butobuto ka SEGA ni lotu Vakarisito ena nona sokalou ena sega ni soro na kena itutu ia ena tiko ga ka se tiko ga kina na iMatai ni Lotu e Roma—Na Lotu Katolika vaka-Roma.

Ia oqo e vuqa vei keda eda sa nanuma cala ni o ira kece eda vakatokai ira me ra lotu Vakarisito era na nona inaki na tevoro ka sa yaco kina na levu ni veivakacacani ni matanitu. Ia e sega ni vakakina. Sa tekivu me bulabula ka tubu vakalevu na imatai ni lotu oqo ka sa tubu vakalevu sara ka ra sa tokona na Tui cecere kei ira na vakailesilesi ni matanitu na lotu oya ena vuku ni inaki vakapolitiki.

Ni ra sa tokona na iliuliu ni iMatai ni Lotu mai Roma, era sa taura na madigi me ra vorati ira na vakabauta dina na matanitu ka vakarota na nodra veivakacacani vakavo kevaka era lako mai ki na nodra qelenisipi. E dua vei ira na bisopi vakaoqori ena iMatai ni Lotu e Roma o Anicetus ka a vakaitikotiko ena ikarua ni senitiuri ka a vakaitikotiko vata kei Polycarp.

Ni rogoca na Polycarp ni iMatai ni Lotu Vakarisito e Roma a vakaitavi ena soqo ni lotu butobuto ka sa vakacacana na dina ni Kospeli, a lako yani kina me vakamamasu vei ira me ra veisau. A raici ira ni ra cuva sobu e matadra na iyaloalo era vakayacani vei ira na iapostolo kei ira na yalododonu. A raica vei ira na kadrala waqa ka vakama na ka boi vinaka ena icabocabo ni soro. A raici ira ni ra marautaka na Lakosivia ena yaca ni Siganimate, ka ra laveta cake kina na madrai buli ni disi ka rokova na kalou ni matanisiga, ka ra qai sovaraka yani na waini me ivakaboi vei ira na kalou. Ia na yalododonu qase oqo ka a lakova e 1500 na maile ena sega ni rawa ni vesuki ira sobu. A vosa vua na Kalou me vaka ga na nona biubiu, "Sa vakawatitaka ko Ifireimi na nona matakau, me laivi koya duadua ga," Osea 4:15. Segu tale ni lesu mai o Polycarp.

Ni oti o Anicetus a bisopi ca ni Roma a vakatokai o Victor. A vakamacalata e levu cake sara na soqo ni lotu butobuto kei na soqo ki na iMatai ni Lotu, ka tovolea talega na nona sasaga me vakauqeti ira na lotu Vakarisito dina me ra vakayagataka na vakasama vata oqori. Era na sega ni cakava na ka e kerea o koya me rawa kina vei ira na vakailesilesi ni matanitu me ra vakacacani ira na vakabauta, ka vakacurumi ira ki na mataveilewai, biuti ira ki valeniveivesu ka sotava sara mada ga na mate vei ira e vuqa. Na ivakaraitaki ni nona ivalalava ca vakaoqo e kunei ena itukutuku makawa ka a vakayacora kina o Empara Septimus Severus o Callistus (na itokani i Victor) me vakamatea e 7000 mai Cesalonaika baleta ni o ira na vakabauta dina oqo era a marautaka na Lakosivia me vaka na Turaga o Jisu ka sega ni vaka na sokalou nei Astarte.

Sa vakayalia na vaini lasu na nona cudru vua na Kalou bula ena nona vakamatei ira na digitaki, me vakataki ira na tubudra, o Keni, a vakamatei Epeli.

A tovolea tikoga na lotu dina me vakavuna me veivutuni na iMatai ni Lotu. Ena sega ni yaco vakakina. Sa tubu cake na kena levu kei na veivakauqeti. E tekivu me dau vunautaki me vakacacana na sorenikau dina. Erau kaya ni o ira sa mata dina duadua ga ni Turaga o Jisu Karisito, ka vakadeitaka ni ra sa lotu taumada mai Roma, ka ra sa iMatai duadua ga ni Lotu. E dina sara ni o ira na iMatai ni Lotu, ka SA DINA sara.

Ia ena gauna ni ikatolu ni itabagauna ni lotu oqo sa rua tiko na noda lotu ka tautauvata na yacadra ia e duidui sara ga na kedrau duidui. E dua sa biuta na ka dina, vakawatitaka na kalou matakau ka sega ni dua na nona bula e tu vua. Sa vakatautauvatataki koya kei na ivakatakilakila ni mate, (sega ni bula), muria na nona sala. E qaqo o koya vei ira e vuqa na lewenilotu. E taleitaki koya o vuravura. Na kena ikarua e dua na ilawalawa vakacacani lailai. Ia e vaka na Vosa, ka muri koya na i ivakaraitaki. Era sa vakabulai na tauvimate ka sa vakaturi cake tale na mate. Sa bula voli o koya ena bula kei na Vosa ni Kalou. E sega ni lomana na nona bula, ia e taura matua tu na Yacana kei na Nona vakabauta me yacova

sara na mate.

Sa qai yaco na veivakacacani rerevaki nei Roma vei ira na vakabauta dina me yacova ni sa tucake o Constantine ka solia na galala ni sokalou vakalotu. E rua na vuna e soli kina na galala oqo. Taumada era sega ni vakatara na veivakacacani e levu na empara vinaka, ia nira toso yani, era muri ira na vakamatei ira na lotu Vakarisito. E sega ni vakaibalebale nira rogoca e matanalevu ni dodonu mera biu duadua tu na lotu Vakarisito. Na ikarua ka kilai vinaka duadua na vuna oya ni a dredre sara vua na ivalu nei Constantine me lewa vinaka na matanitu. Ena dua na bogi ena tadra a raica kina e dua na kauveilatai vulavula a rairai mai vua. E nanuma ni oqo e dua na ivakatakilakila vua ni kevaka era masulaka na lotu Vakarisito me ra qaqa vua, ena qaqa ena ivalu. A yalataka na galala me baleti ira ni sa qaqa. A qaqa o koya ka soli vua na galala ni sokalou ena ivakaro ni Naniti 312 A.D

Ia na galala oqo mai na veivakacacani kei na mate e sega ni vaka na yalodina me vaka ga na kena a rairai taumada mai. Sa petereni o Constantine. Ni petereni e sega ni taleitaka ga o koya e vakaraica, ni nanuma ni gadreva na lotu na nona veivuke ena nona cakacaka. A raici ira ni ra sega ni duavata ena veika eso, e dua vei ira e okati kina o Arius, Bisopi i Alekisada, ka vakavulica vei ira na nona ilawalawa ni sega ni Kalou dina o Jisu ia e dua na tamata lailai, ni a bulia na Kalou. Na Lotu ena Ra e tiko kina na rai veibasai, ka vakabauta ni o Jisu e sa ikoya sara ga na uto ni Kalou ka ra kaya 'tautauvata kei na Tamada.' Ena veika vakaoqori, vata kei na vakataotaki ni sokalou butobuto, a kaciva na empara na Matabose ni Nicene ena 325 kei na vakasama ni na kauta vata mai o koya na ilawalawa kece me rawa ni ra kauta vata mai kina na duidui ni nodra duidui, ka yaco ki na dua na kila ka raraba, ka me duabau ga. E sega beka ni ka talei ni dina ga ni a tekivu oqo vei Constantine e sega ni mate ia e bula vakalevu sara nikua me vaka na "Matabose ni Lotu e Vuravura"? Na vanua e sega ni rawata kina vakaidina, ena rawati ena siga oqo ena toso vakatautauvata.

Ia na veivakataotaki ni matanitu oqo kei na lotu sa ka lialia ki vuravura ka sega ni kila na dina e kunei ena Vosa se na sala ni lotu. Na cava na vuna, a veisautaki na vakatulewa sara ga oqo na matabose ni cala o Arius ni oti e rua na yabaki mai na empara kei na vuqa na yabaki sa vakatetei sara ga na ivakavuvuli lasu vei ira na tamata.

Ia ni na soqoni vata mai na lotu kei na matanitu sa kilai taumada tu mai vua na Turaga. Na yaca sara ga o Perikamo e kena ibalebale na "vakamau vakavinaka". Ka sa vakawati vakaidina na yasana kei na lotu; era sa duavata na politiki kei na lotu. Na kawa ni duavata oya e dau vakayagataki vakalevu na veiwaki rerevaki duadua e se qai bau raica tu o vuravura. E sega ni tiko kina vei ira na ka dina, ia na sala ca kecega i Keni (na imatai ni veiwakitaki) e vakakina.

E sega walega ni dei tu na matanitu kei na lotu ena itabagauna oqo, ia na lotu vaka-Papiloni e sa vakadonui me lewena na iMatai ni Lotu. Ena gauna oqo sa taura tiko o Setani na yaca i Karisito ka sa vakinakori me Kalou ni sokalou. Ena veivuke ni veivuke ni Matanitu era sa lutu kina na lotu me ra itaukei ni veivale totoka ka ra sa tuvai tu ena icabocabo ni soro ni mapolo vulavula kei na kedra ivakatakarakara na yalododonu era sa takali yani. Ia ena gauna sara ga oqo sa ikoya na gauna a vakabulai kina na "manumanu" ena i Vakatakila 13:3 ka a mavoa me mate: (na matanitu butobuto ni Roma) sa mai bula ka kaukauwa me "Matanitu Tabu ni Roma." Roma me vaka ni sa malumalumu sara na matanitu vakayago ka sa voleka ni sotava vakadua; ia e sega ni dua na ka ena gauna oqo, ni na taqomaki koya tiko na nona matanitu vakalotu me liutaki koya tiko mai loma ka na rairai sega ni vakayacora vakakina mai tautuba.

Me'u vakaraitaka mada na dina vakaivolankalou ni ka oqo, ni'u sega ni vinakata me dua e nanuma ni'u sa solia tiko e dua na ivakatakila me baleti au—e dua e sega ni kune ena iVolankalou.

Taniela 2:31-45,

"Oi kemuni na tui, ko ni sa raica, ka raica e dua na matakau levu. Na ivakatakarakara levu oqo, ka sa uasivi sara na kena iserau, sa tu e matamu; ka sa rerevaki na kena ibulibuli.

Na ulu ni matakau oqo sa koula vinaka, na vakaidina kei na ligana siliva, na ketena kei na sagana parasa, na yavana kaukamea, na yavana na tiki ni kaukamea kei na tiki ni tete.

Ko sa raica me yacova ni sa tadola laivi e dua na vatu ka sega ni ta ena liga, ka sa yavita na matakau ena yavana ka sa kaukamea kei na tete, ka musuka vakavica.

Sa qai kavoro vata na kaukamea, na tete, na parasa, na siliva, kei na koula, ka yaco me vaka na sila ca ni vuloa ni sila ena vulakatakata; a sa kauti ira tani na cagi, ka sa sega na vanua e kune vei ira: a sa yaco na vatu sa yavita na matakau me ulunivanua levu, ka roboti vuravura tauoko.

Oqo na tadra; ka keimami na tukuna na kena ivakamacala vua na tui.

Oi kemuni na tui, ko ni sa tui ni tui: ni sa solia vei kemuni na Kalou ni lomalagi e dua na matanitu, kaukauwa, kei na kaukauwa, kei na lagilagi.

Ia na veivanua kecega sa tiko kina na luve ni tamata, sa solia ko Koya ki ligamu ko Koya na manumanu ni vanua kei na manumanu vuka ni lomalagi, ka sa lesi iko mo nodra iliuliu kecega. Ko iko na ulu koula oqo.

Ia ni ko sa oti sa na yaco tale mai e dua na matanitu e kaukauwa mai vei iko, kei na dua tale na ikatolu ni matanitu parasa, ka na lewai vuravura taucoko.

Ia na ikava ni matanitu ena kaukauwa me vaka na kaukamea: me vaka na kaukamea sa musuka vakamatailalai ka vakamalumalumutaka na ka kecega: ia me vaka na kaukamea sa voroka na veika kece oqo, ena musuka vakamatailalai ka mavoa.

Ia ko sa raica na yava kei na iqaqalo, ka tiki ni tete ni dautuli kuro kei na tiki ni kaukamea, ena wasei na matanitu qo; ia ena tu kina na kaukauwa ni kaukamea, me vaka ni ko sa raica ni sa vakasotari na kaukamea sa veicurumaki ena tete.

Ia me vaka ni sa tiki ni kaukamea kei na tiki ni tete na iqaqalo ni yava, ena kaukauwa vakatikina na matanitu, ka kavoro vakatikina.

Ia ko ni sa a na kaukamea ena qara ni qele, era na serafimi ira vata kei ira na kawa ni tamata: ia era na sega ni kabita vakataki ira, io me vaka ni sa sega ni tautauvata na kaukamea kei na qele. Ia ko sa raica ni sa veicurumaki na kaukamea sa vakasotari ena tete, me ra veimaliwai vata kei ira na kawa ni tamata: ia me ra kakua ni veilomani, me vaka sa sega ni vakasotari na kaukamea ena tete.

Ia ena nodra gauna na tui oqo ena vakaduria kina na Kalou ni lomalagi e dua na matanitu, ka na sega sara ni vakarusai rawa: ia na matanitu ena sega ni biu tu vei ira na tamata tale eso, ia ena kavoro vakamatailalai ka kania na veimatanitu kece oqo, ka na tu me sega ni mudu.

Me vaka ni ko sa raica ni sa musuki tani mai na ulunivanua na datu ka sega ni ta ena liga, ka dovia vakamatailalai na kaukamea, na parasa, na tete, na siliva, kei na koula; sa vakatakila vua na tui na Kalou cecere na ka ena qai yaco e muri: a sa vakadeitaki na tadra, ka sa dina na kena ivakamacala."

E vakatakilai mai eke e dua na itukutuku dina ni veisiga ni mataka, ka sega ni sinai tu na itukutuku makawa ka a parofisaitaki ni na yaco mai ki vuravura mai na gauna i Taniela me yacova ni na lako mai o Jisu me veiliutaki me Luvei Tevita. E vakatokai me "nodra gauna na kai Matanitu tani." E tiko ena loma ni va na iwase ni itukutuku ka a kilai tu ena vakatui dominating ena tabana yadua: tiko mai Papiloni, Medo-Perisia, Grecian, Roma.

Na itutu vakatui cecere ka cecere duadua sai koya na kai Papiloni ka vaka me ulu koula.

Na kena e tarava ena lagilagi o meto-Perisia ka a sega soti ni lagilagi dina na itukutuku makawa ka vakatabui me vaka na serena kei na liga siliva.

Oti sa qai tarava na yabaki ni bula ni Kirisi ka sa nodra tui vakasakiti duadua vei ira kece na iliuliu ni mataivalu era sa bau kila tu o vuravura ka sa vakamatatataki vakavinaka sara me vaka na kete kei na saga parasa. E lailai sobu na kena lagilagi mai na rua tale ni bera oya.

Sa qai yaco mai na iotioti ni matanitu oya na matanitu o Roma e vaka na yava kei na yava. Ia ka ra sa vakatabui kina na veimatanitu e liu me iyaya savasava (koula savasava, siliva kei na parasa) na iotioti ni matanitu oqo e a kaukamea savasava ga ena yavadra, ni gauna e yaco kina ki yava sa veicurumaki na kaukamea kei na tete, kei na mineral kei na qele me kakua ni vakasotara ka vakavuna na kaukauwa tudei kei na kaukauwa. Ia e sega walega ni vakakina, ia e veivakurabuitaki duadua, na iotioti ni matanitu (Roma) oqo ena vosota ena kena 'ituvaki veicurumaki' me yacova ni sa lesu mai o Jisu.

Na matanitu vaka-Roma oqo ni kaukamea (na kaukamea e kaukauwa vakaitamera kei na kaukauwa veivakarusbai levu me saqati kina na veisaqasaqa) e dodonu me caka mai na rua na tabana levu. Ka sa yaco dina me wasea rua na matanitu—na Tokalau kei na Ra. Rau a kaukauwa sara, ka vakadrukai rau kece e matadrau.

Ia ni sa malumalumu mai na lagilagi kei na kaukauwa ni veimatanitu kecega, sa tekivu me lutu talega vakakina na matanitu oqo. A bale kina o Roma. Sa sega tale ni kaukamea na Matanitu Butobuto o Roma. A kasura. Sa mavoa o koya me mate. A sega ni rawa ni veiliutaki ena gauna oqo o Roma. Sa oti kece. Sa qai vakasamataka na vuravura. Ia na leqa ni vuravura, ni ulu oya (Roma) e dina ga ni a sega ni mavoa me mate. (Wuest, vakadewataki ni Ai Vakatakila 13:3, "A sa rairai mavoa e dua na uluna, ni sa seleti na itilotilo. A sa vakabulai na mate ni mate. A sa muri koya na Manumanu Kila ko vuravura taucoko ena kurabu.")

Era raici Roma na tamata. Era na raica na matanitu e Itali. Ni ra raica era sega ni kila ni o Roma kei

na nona iyayala bibi ka tiko kina na nona vanua dina na tui tabu me vaka ni nona buturara e dua dina na matanitu ena loma ni dua na matanitu, ka tiko na matana ka ciqoma na mata. PAPAL LASU VAKARISITO I ROMA (e vakatokai sara mada ga me koro levu tawamudu—na vosa vakacaca) ENA GAUNA OQO E RAWA NI LEWA VAKAVINAKA CAKE ENA LOTU MAI NA GAUNA E LEWA KINA NA MATANITU BUTOBUTO O ROMA ENA KAUKAMEA SAVASAVA NI KAUCAUWA. A taura o Roma e dua na lisi vou ni bula ena gauna a lewena kina o Constantine na lotu kei na matanitu ka vakasukasuka vakaukauwa na duavata. Na yalo e vakauqeta na lotu butobuto e Roma e yalo vata ga e vakauqeti Roma vakailasu ena gauna oqo. O rawa ni raica ni vakakina baleta ni o sa kila oqo ni sega ni yali mai na ikava ni matanitu; e veisau ga ena kena ivakarau e tautuba.

Ni sa yavalata na Matabose ni Nicene na kaukauwa ni Roma vakapolitiki ki na lotu, e vaka me sega ni yalani na vanua ena lako kina na iMatai ni Lotu Vakarisito oqo. Na yaca oqo, o lotu Vakarisito, e vakavuna na veivakacacani, sa yacadra na dauveivakacacani. Ena itabagauna oqo a vakamacalataka kina o Augustine mai Hippo (354-430) na ivakavuvuli e dodonu ka dodonu me vakayagataka na lotu na kaukauwa kevaka e gadrevi me kauti ira lesu mai na luvena ki na qelenisipi, ka sa salavata kei na Vosa ni Kalou me vakamatei ira na duidui ni vakasama kei ira na vikitani. Ena nona veileti kei ira na sekedri vakarisito mai na vualiku kei Aferika a vola... "E vinaka cake me rawai na tamata me qarava na Kalou ena nodra veivakavulici mai na kena e dodonu me ra vakasavi kina ena rerevaka na itotogi se mosi, ia e sega ni tarava mai baleta ni ivakarau e liu e vakavuna na tamata vinaka cake, o koya me ra vakawaleni kina ko ira era sega ni soro kina. Ni vuqa era sa kunea na yaga (me vaka eda sa vakadinadinataki tiko e veisiga ena veika dina eda sa sotava) ena nodra vakasaurarataki taumada ena rere se mosi, me rawa ni ra vakauqeti ena veivakavulici, me rawa ni ra muria na veika era sa vulica oti ena vosa... ia ko ira era sa vinaka cake era sa dusimaki ena loloma, era sa lewe vuqa cake era sa vakadodonutaki ena rere. Ni ko cei beka e rawa ni lomani keda vakalevu cake mai vei Karisito, o Koya ka solia na Nona bula ena vukudra na sipi?

Ia ni oti na nona kacivi Pita kei iratou na iapostolo tale eso ena Nona vosa duadua ga, ena Nona lako mai me kacivi Paula, a sega walega ni vakasaurarataki koya ena Domona, ia a yaviti koya sara mada ga ki vuravura ena Nona kaukauwa; ka me rawa ni kauta mai vakasaurara e dua sa katakata tiko ena loma ni butobuto ni talaidredre, me gadрева na rarama ni yalo, a yaviti koya taumada ena mataboko vakayago. Na cava me kakua kina ni vakayagataka na Lotu na kaukauwa ena nodra vakauqeti na luvena tagane era sa yali me ra lesu mai? A kaya vakai Koya na Turaga, 'Dou lako yani ki na veigaunisala lelevu kei na bai ka vakasaurarataki ira me ra curu mai.' Ia kevaka sa yaco na kaukauwa sa ciqoma na Lotu ena ilesilesi vakalou ena kena gauna dodonu, mai na nodra ivakarau vakalotu kei na nodra vakabauta na tui, me ra iyaya ni cakacaka era kunei kina o ira era kunei ena gaunisala lelevu kei na bai—oqori sa tu ena vikitani kei na veisei—era sa vakasaurarataki me ra curu mai, me ra qai kakua ni kunea e dua na cala ni ra sa vakasaurarataki."

Sa tubu cake tiko vakatotolo na viagunu dra. Sa qai kacivi na iliuliu cecere o Maximus na vaini lasu e Sipeni me tomani ira na vakabauta dina era tu vei ira na Vosa kei na ivakatakilakila kei na veika veivakurabuitaki. O koya era a kau mai kina e so na isoqosoqo lewe ni lotu mai na baravi kei sipeni mai vei Bisopi Ithacus (385). A beitaki ira ena daucaka isausau kei na ivalavala dukadukali ka vuqa era sa vakamatei. Eratou a vakacudrucudru oqo o Martin of Tours, kei Ambrose mai Milan, ka kerea wale me muduki na veivakacacani. Ni sa vakabalavutaki na veivakacacani oqo erau sega ni via veitokani kei bisopi Hydatus kei na so tale me vakataki koya. E matalia ni tukuni ni a vakadonuya na laba o Synod mai Treves.

Mai na gauna oqo ka lako yani, vakabibi ena Veitabayabaki ni Butobuto, eda na raici ira na luve ni yago era vakacacani ira ka vakarusai ira na luve ni Yalotabu, e dina ga ni rau kaya ruarua ni dua ga na Tamada me vakataki Isimeli kei Aisake. Ena titobu cake na butobuto ni cakacaka vakayalo ka na seyavu yani na rarama dina ni Kalou me yacova ni sa rui malumalumu mai na kena rarama. Ia na yalayala ni Kalou ena tudei tu, "Sa cilava na butobuto na rarama, ia na butobuto sa sega ni rawata e dua na ka."

Me yacova mai na gauna oqo au se bera ni kila na tikina oya ena itukutuku makawa au yalataka me'u na vakamacalataka, oya na nodra veimaliwai na lotu i Nimiroti kei na lotu Vakarisito. O na nanuma lesu ni a dro mai Papiloni o Attalus ki Perikamo ka vakaduria na nona matanitu ena taudaku ni matanitu o Roma. A tubu cake ena veiyabaki sa oti, ka susugi mai vua na kalou ni vuravura oqo. Era a muri Attalus e dua na tui bete me yacova na gauna ni veiliutaki nei Attalus III ena gauna e kilai walega kina ena veiliutaki cecere ni Kalou ena lewa ni matanitu o Roma. A qai taura ruarua o Julius Caesar na matanitu vakayago ka vakayalo ni sa yaco me Vakaduiduitaki Maximus ni lotu vaka-Papiloni ka sa tui kina na bete A vakadewataki na ulutaga oqo vei ira na turaga cecere oqo me yacova na gauna i Maximus III ka a besetaka. Me vaka e kaya o Stevens' History ni gauna a taura kina na tui tabu na itutu vakatui ka sega ni ciqoma na empara ka se tiko ga nikua e dua na vakataotaki e vuravura, ka sa ikoya dina sara o Koya na iVakadinadina i Maximus. E daramaka e tolu na isala vakatui ka vakaitikotiko mai Roma. And in Revelation 17 God does not any longer refer to Pergamos as Satan's seat nor does he say that is where Satan dwells. Segu, sa sega tale ni tiko e Perikmo na rumu ni idabedabe vakatui, ia e ka vuni o Papiloni.

E sega ni tiko mai Papiloni ia mai na vei Papiloni VUNI. E tiko ena dua na koro ena vitu na delana. Na uluna e meca i Karisito ni sa vakadeitaka na itutu i Karisito o Koya duadua ga na dauveisorovaki ka o Koya duadua ga e rawa ni vosota na ivalavala ca. Io, o Pontiff Maximus e tiko vata kei keda nikua.

Na ivunau ni Nicolaitanes

Ivakatakila 2:15,

"Ia koi kemuni talega sa muria na nodra ivakavuvuli na Nicolaitans, na ka au sa cata."

Ko ni na nanuma lesu ni'u a kauta mai ena Itabagauna ni Efeso na vosa, Nicolaitane, e lako mai na rua na vosa vaKiri: Nikao ka kena ibalebale me ravuta, kei Lao ka kena ibalebale na yalodina. Nicolaitane kena ibalebale, "me da ravuta na yalodina". Na cava e sa rui rerevaki kina na ka oqo? E ka rerevaki baleta ni se bera vakadua ni biuta na Kalou na Nona lotu ena liga ni dua na veiliutaki digitaki ka toso yani ena vakasama vakapolitiki. Sa biuta o Koya na Nona lotu ena nodra qarava na tamata bula vakayalo, ka ra bula tiko na Yalotabu ka ra liutaki ira na tamata ena nodra vakani ira na Vosa. E sega ni dau tawasei ira na tamata ki na kalasi me rawa ni ra liutaki na lewevuqa mai na dua na matabete tabu. E dina ni dodonu me savasava na veiliutaki, ia e dodonu me vakakina na ivavakoso taucoko. Me kena ikuri, e sega ni dua na tikina ena Vosa era dau tawasei kina na bete se italatala se na veitaratara vakaqoqo ena kedrau maliwa na Kalou kei ira na tamata, ka sega talega ni dua na vanua era tawasei kina ena nodra sokalou vua na Turaga. E vinakata na Kalou meda lomani Koya ka qaravi Koya vata. Na nicolaitanism e vakarusa na ivakavuvuli oqori ka tawasei ira tani na italatala mai vei ira na tamata ka vakalagilagi ira na iliuliu ka sega ni dauveiqaravi.

Ia oqo sa tekivu sara ga na ivunau oqo me cakacaka ena imatai ni yabaki. E kena irairai ni tiko na leqa ena rua na vosa: 'italatala qase' (presbyters) kei na 'overseers' (bisopi). E dina ga ni vakaraitaka na iVolanikalou ni tiko e vica na italatala qase ena veivalenilotu yadua, eso era tekivu (Iboiusa ena kedra maliwa) mera vakavulica ni vakasama ni dua na bisopi e dua na iliuliu se lewa ka lewai ira na italatala qase.

Na dina ni ka oqo sai koya na vosa 'italatala qase' e kena ibalebale o cei na tamata o ya, ia na vosa 'bisopi' e vakatakilakilataka na itutu ni tamata vata ga. Na italatala qase e tamata. Na bisopi e itutu ni turaga o ya. Na 'iTalatala Qase' e dau vakaibalebaletaka tu ga ka na dau vakaibalebaletaka ga na nona gauna ni bula e dua na tamata ki vua na Turaga. E italatala qase, sega ni baleta ni digitaki se tabaki, kei na so tale, ia baleta ni sa qase cake o koya. E rawata vakalevu cake, maqosa, sega ni ka vou, nuitaki baleta na veika e sotava kei na ivakadinadina balavu ni veika e sotava ena lotu Vakarisito.

Ia e sega, era a sega ni muria na bisopi na ivola i Paula, ia era a lako ki na itukutuku nei Paula me baleta na gauna a kacivi ira kina na italatala qase mai Efeso ki Mileto ena Cakacaka 20. Ena tikina e 17 e tukuni kina na itukutuku, era a kacivi na "italatala qase" ka qai yaco ena tikina e 28 era vakatokai me ra ivakatawa (bisopi). O ira na bisopi oqo, (sega ni vakatitiqataka na vakasama vakapolitiki ka gadreva na kaukauwa) sa vakadeitaka kina o Paula na ibalebale dina ni 'ivakatawa' e levu cake sara mai na kena e rawa ni vakayagataki ena nona Lotu ga. Vei ira na bisopi e sa vakaitutu vakalevu sara vei ira e vuqa na iliuliu ni vanua. Na vakasama vakaqoqo e sega ni iVolatabu se itukutuku makawa, ia e dua nai tutu me vakai Polycarp e toso kina na isoqosoqo vaka oya.

O koya gona, na ka a tekivu me cakacaka ena imatai ni yabaki a vakayacori me dua na ivunau dina ka sa vakakina nikua. Era se taura tikoga na bisopi na kaukauwa me ra lewai ira na tamata ka sotava na veika era gadreva, ka biuta ena vanua era na vakayacora vakakina ena cakacaka vakalotu. Oqo e cakitaka na veiliutaki ni Yalo Tabu ka a kaya, "Mo ni tawasei au ko Paula kei Panapasa ki na cakacaka kau sa kacivi rau kina" Oqo na meca ni Vosa kei na meca i Karisito.

Maciu 20:25-28,

"A sa kacivi ira ko Jisu, ka kaya, Dou sa kila ni na ravouvou sa lewai ira na turaga ni vei Matanitu Tani, ka lewai ira era sa cecere ka vakayagataka na lewa vei ira.

Ia ena sega ni vakakina ena kemudou maliwa; ia ko koya yadua sa cecere ena kemudou maliwa, me nomudou italatala o koya;

Ia ko koya yadua sa iliuliu ena kemudou maliwa, me nomudou iTalatala:

Me vaka sa sega ni lako mai na Luve ni tamata me qaravi, me veiqravi ga, ka solia na Nona bula me ivoli ena vukudra e lewe vuqa."

Maciu 23:8-9,

"Ia mo dou kakua ni vakatokai mo dou Rapai: ni sa duabau ga na nomudou iVakavuvuli, io na Karisito; ia dou sa veitacini kecega. Dou kakua ni vakatokai ira na tamata me ra tamamudou e vuravura: ni sa duabau ga na Tamamudou, o koya sa tiko mai lomalagi."

Me rawa ni vakamatatataki vakalevu cake na ka oqo, me'u vakamacalataka mada qo na Nicolaitanism.

O nanuma lesu ni ivakatakila 13:3 e kaya,

"Ka'u sa raica e dua na uluna me vaka sa mavoa me mate: a sa vakabulai na nona mavoa rerevaki: a ra sa kurabui ko ira kecega na kai vuravura ena vuku ni manumanu."

Eda sa kila oqo ni ulu mavoa oya na matanitu o Roma butobuto, na kaukaua vakapolitiki oya. A tucake tale na ulu oqo me "matanitu vakayalo ni Katolika". Raica sara vakavinaka oqo. Na cava e cakava na lotu butobuto e Roma, e yavu ni nona rawaka? O koya, "tawase ka ravuti." Oqori na kawa i Roma—wasea ka ravuti. Na batina kaukamea e dresuka ka vakarusa. O koya a dresuka ka vakarusa ena sega ni tucake tale me vaka na nona vakarusai Kaceji ka kaburaka me masima. A tiko ga vua na sorenikau kaukamea vata ga ena nona tucake me vaka na lotu lasu, ka sa tautauvata tikoga na nona vakasama—wasei ka ravuti. Oqori na nicolaitanism ka cata na Kalou.

Oqo sa dua na ka dina kilai levu ena itukutuku makawa ni gauna e curu mai kina ki lotu na cala oqo, sa tekivu me ra lako sikalu na tagane ki na itutu vakabisopi ka yaco kina ni sa soli na itutu oqo vei ira na tamata vuli ka vuli vakayago ka ra dau vakasama vakapolitiki. Sa tekivu me taura na kila ka kei na parokaramu ni tamata na itutu ni vuku vakalou ka sa sega tale ni lewa na Yalo Tabu. Oqo e dua dina na ca rerevaki, ni ra sa tekivu vakadeitaka na bisopi ni sa sega tale ni gadrevi kina e dua na ivakarau vakarisito mamare me qaravi kina na Vosa se na cakacaka vakalotu ni sai koya na veika kei na soqo e wiliki. Oqo e rawa kina vei ira na tamata ca (dau veitemaki) me ra dresuka na qelenisipi.

Ena ivunau ni nodra cecere cake na bisopi ki na dua na vanua e sega ni tukuni ena iVolanikalou, na ikalawa e tarava sa ikoya na kena soli yani na itutu makataki ka tara cake ki na dua na veivakaduiduitaki vakalotu; ni sega ni dede era a tiko na ajibisopi vei ira na bisopi kei na kardinadi vei ira na ajibisopi kei na gauna i Boniface na ikatolu sa tu kina e dua na tui tabu me baleta na ka kecega, e dua na Dauveiqaravi ni Lotu.

Na cava na ivunau ni Nicolaitane kei na kena cokoti vata na lotu Vakarisito kei na Lotu Papiloni na kena macala na lawa e dodonu me vaka e raica o Isikeli ena Wase 8:10,

"Au sa curu yani ka raica; ka raica na veimataqali ka kecega sa qasi voli, kei na manumanu vakasisila, kei na matakau kecega ni mataqali i Isireli, sa vakataqari tu ena lalaga."

Ivakatakila 18:2,

"A sa kaci vakaukauwa ko koya, ka kaya ena domo kaukauwa, Sa bale ko Papiloni na ka levu, ka sa yaco me nodra itikotiko na tevoro, ka sa taura na yalo ca kecega, ka sa nodra bai na manumanu vuka dukadukali kecega, ni ra sa gunuva na veimatanitu kecega na waini ni cudru ni nona veidauci."

Ia na ivakavuvuli ni Nicolaitane oqo, na lawa oqo a tauyavutaki ena lotu a sega ni vakavuna vakavinaka sara vei ira e vuqa na tamata ni rawa ni ra wilika na ivola matalia se itukutuku ni Vosa era vola e dua na tamata vakalou. Na cava era sa cakava na lotu? A muduki ira tani na qasenivuli yalododonu ka vakama na ivolavivigi. Era kaya, "E gadrevi e dua na vuli digitaki me wiliki ka kila na Vosa. Na cava sara mada ga e kaya kina o Pita ni vuqa na ka a vola o Paula e dredre me kilai." Ni sa kauta tani na Vosa mai vei ira na tamata, sa qai yaco vei ira na tamata ka ra vakarorogo ga ki na ka e tukuna na bete, ka cakava na ka e tukuna vei ira. Era sa vakatoka me Kalou kei na nona Vosa Tabu. Era sa taura na nodra vakasama kei na nodra bula na tamata ka buli ira me ra italai ni matabete lasu.

Kevaka o vinakata na ivakadinadina ni Lotu Katolika e gadрева na nodra bula kei na nodra vakasama na tamata, rogoca ga na ivakaro nei Theodosius X. iMatai ni ivakaro vakailesilesi nei Theodosius.

A soli na ivakaro oqo ni oti ga na nona papitaisotaki mai na iMatai ni Lotu e Roma. "Keimami gadрева e tolu na tamata cecere me ra muria matua na neimami ulutaga na lotu ka a vakavulica na Yalododonu Pita vei ira na kai Roma, ka sa maroroi tu ena yalodina ena ivakarau ka ra sa tukuna tiko oqo mai vei Ira na matanitu vaka-Iperiu mai Roma, kei Pita, na bisopi mai Alexandria, e dua na tamata savasava ni iApositolo me vaka na nodra ivakarau na iApositolo, kei na ivunau ni Kosipeli; meda vakabauta e dua ga na Lewetolu Vakalou ni Tamada, na Luvena, kei na Yalo Tabu, me tautauvata na lagilagi ena Letoluvakalou Tabu. Keitou vakarota me ra vakatokai na lewena na vakabauta oqo me ra lotu Vakarisito Katolika; eda sa vakaduiduitaki ira kece na imuri ni veimatalotu tale eso ena yaca rogo ni vukitani, ka vakatabuya na nodra yalolailai ena kena vakatokai na lotu. Me ikuri ni cudruvi ni lewa dodonu vakalou, sa dodonu me ra namaka na itotogi bibi e dodonu me vakayacori ena noda lewa, ka dusimaki ena vuku vakalomalagi me vakayacori..."

Na tinikalima na Loya ni matanitu e solia na tamata cecere oqo ena vuqa na yabaki sa vakuwai ira

kina na dodonu ni lotu ena vuku ni nodra lotu, sega ni vakayagataki mai na veivalenivolavola kece, ka vakarerei ira ena itotogi, vakasukai, vakatalai tani kei na so mada ga na gauna, mate.

O kila na cava? Eda sa gole sara tiko ga vaka o ya nikua.

E vakatokai koya na Lotu Katolika me Tina ni lotu. E vakatokai koya me imatai se lotu taumada. Sa dodonu sara oqori. O koya na iMatai ni Lotu taumada e Roma ka dau vuki tani ka ivalavalala ca. O koya na imatai ni tamata a tauyavutaka. E kune vua na ivalavalala ka qai yaco kina na ivunau ni Nicolaitanism. Ena sega ni dua ena cakitaka ni o koya e dua na tina. O koya e dua na tina ka sa susuga e dua na luvema yalewa. Ia oqo sa lako mai vua e dua na marama e dua na luvema yalewa. E dabe toka ena vitu na delana mai Roma e dua na marama sa vakaisulu ena ka kulakula. O koya e dautagane ka sa vakasucuma na luvema yalewa. O ira na luvedrau yalewa oqo era lotu Tawase era lako tani mai vua qai lesu tale ina isoqosoqo kei na nodra lotu na Nicolaitanism. Na Tina ni lotu yalewa oqo e vakatokai me dautagane Oqori e dua na marama e sega ni dina ki na yalayala ni nona vakamau. A vakawatitaka na Kalou qai lako ka laki veibutakoci kei na tevoro kei na nona veidauci sa vakasucuma kina e so na luvema yalewa me vakataki koya. Na cokovata ni tina kei na luvema yalewa oqo e saqata na Vosa, me saqata na Yalotabu ka yaco kina me meca i Karisito Io, na MECA I KARISITO.

Ia ni bera ni'u sa rui yawa mai au vinakata me'u tukuna ni ra nanuma na bisopi taumada oqo ni ra sa uasivi cake mai na Vosa. Era tukuna vei ira na tamata ni rawa ni ra vosota na nodra ivalavalala ca ni ra vakatusa na ivalavalala ca oqori. Oqori e sega ni o koya na dina. Era sa tekivu papitaositaki ira na gone dramidrami ena ikarua ni senitiuri. Era a vakatovotovotaka na veivakavou Sa rauta me ra veimaliwai na tamata nikua. Kevaka era sa rui veicurumaki vakalevu, ka voleka sara ki Penitiko, ena gauna oqo era sa tu sara ga ena dua na ituvaki ni bula dredre, ka rauta ni 2000 na yabaki mai na veika dina taumada.

Isa, Na Lotu ni Kalou, sa e dua ga na inuinui. Lesu tale ki na Vosa ka tiko ga kina.

Na iVakavuvuli nei Pelami

Ivakatakila 2:14,

"Sa tu vei iko ko ira sa muria na ivakavuvuli i Pelami ka a vakavulici Pelami me biuta e dua na vatu ni veivakatarabetaki e matadra na Isireli, me ra kania na ka sa cabori ki na matakau, ka ia na veidauci."

Ia oqo sa sega ni rawa ni o tauyavutaka e dua na Nicolaitane ena lotu ka sega talega ni yaco mai na ivunau tale eso oqo. Raica, kevaka o kauta tani na Vosa ni Kalou kei na tosoi ni Yalotabu me sala ni sokalou (o ira era qaravi Au e dodonu me ra qaravi Au ena Yalotabu kei na dina) sa na qai dodonu mo solia vei ira na tamata e dua tale na ivakarau ni sokalou me isosomi, kei na isosomi ni veisosomitaki ni Balami.

Kevaka eda na kila na ivunau nei Pelami ena lotu ni Veiyalayalati Vou sa dodonu me da lesu tale ka raica na kena ituvaki ena lotu ni Veiyalayalati Makawa ka vakayagataki ki na ikatolu ni yabaki o ya ka qai kauta cake mai ki na gauna oqo.

Na italanoa e kunei ena tiko mai na lekutu Wase 22 ki na 25. Eda sa kila oqo ni o Isireli era sa tamata digitaki ni Kalou. Era sa Pentecostals ni nodra gauna. Era sa vakaruru ena ruku ni dra, era sa papitaiso kece ena Wasa Damudamu ka ra lako cake mai na wai era lagasere ena Yalotabu ka danisi ena kaukauwa ni Yalo Tabu, ia o Miriama, na parofita yalewa, a vakatagitaka na nona tamburini. Ia, ni oti e dua na gauna ni nodra ilakolako na luvei Isireli oqo, era sa lako mai ki Moapi. O nanuma tiko o cei o Moapi. O koya na luvei Loti mai vua e dua na luvema yalewa, ka vugoi Eparaama o Loti, ka rau veiwekani kina o Isireli kei Moapi. Au vinakata mo raica oya. Era kila na Moapi na ka dina, se ra bulataka se sega.

Era sa qai lako cake mai na Isireli ki na iyayalala kei Moapi ka talai ira yani na italai vua na tui ka kaya, "Kedatou sa veitacini. Me da lako sivita mada na nomuni vanua. Kevaka era kania se gunuva e dua na ka o keitou se manumanu, keitou na sauma ena marau." Ia a marautaka sara ga o Tui Pelaki. Na ulu ni ilawalawa oya o Nicolaitane a sega ni vakarau me curuma na lotu na kena ivakatakilaka kei na kena veivakurabuitaki kei na veivakatakilai eso ni Yalo Tabu, ka sa cilava tu na matadra na lagilagi ni Kalou. A sa rerevaki saraga, ni na rawa ni vakayalia eso na nona tamata. A sega gona ni vakatara o Pelaki me ra lako siviti o ira na kai Isireli. Sa rui levu na nona rerevaki rau, ka lako kina vua e dua na parofita dauveiqaravi ka kacivi Pelami ka kerei koya me veivakauqeti vua kei na Kalou ka kerea vua na Kalou Kaukauwa me vosavakacacataki ira na Isireli, ka vakavuna me ra dukadukali. Ia ni sa gadreva ko Pelami me vaka itavi ena veika vakapolitiki ka yaco me dua na tamata cecere, sa rui marau vakalevu me vakayacora vakakina. Ia ni raica ni dodonu me torovi koya yani, ka ciqoma e dua na ivavakoso mai vua na Kalou me ra cudruvi kina na tamata ni sega ni rawa ni cakava vakataki koya, a lako me kerea vua na Kalou kevaka e rawa ni rawata na Nona veivakadonui me lako. Oqo e sega beka ni vaka ga o ira na Nicolaitanes eda sa tiko vata kei keda nikua? Era vosavakacacataki ira kece era na sega ni lako ki na nodra sala.

Ni kerea na Kalou o Pelami ena veivakadonui me lako, sa qai biuti koya na Kalou. Na noqu o ya e vutu! Ia a vakaukauwataka o Pelaki, ka yalataka vua na kena isau kei na veidokai cecere cake. A lesu tale o Pelami vua na Kalou. Oqo e dodonu me sa rauta e dua na isaunitaro mai vua na Kalou. Ia e sega ni baleti Pelami ga. Ni raica na Kalou na nona duidui, a tukuna vua me tucake ka lako. A vakadreta vakatotolo na asa ka lako tani. E dodonu me a kila ni oqo ga na lewa veivakadodonutaki ni Kalou ka na sega ni rawa vua me cudruvi ira kevaka e lako vaka ruasagavulu ka tovolea vakarua. E vakaevi o Pelami nikua! Era vakabauta e tolu na Kalou, ka papitaisotaki ena tolu na itutu ka sega ni YACA, ia ena tala mai vei ira na Kalou na Yalotabu me vaka a vakayacora vei Pelami, ka ra na vakabauta tikoga ni ra sa dina sara, ka ra sa uasivi sara tu ga eke na Pelami. Raica na ivakavuvuli i Pelami. Toso tikoga. Vakayacora ena nomu sala. Era kaya, "Io, sa vakalougatataki keda na Kalou. E dodonu me ka dina." Au kila ni sa vakalougatataki iko o koya. Au sega ni cakitaka oya. Ia oqo na sala ni isoqosoqo vata ga a taura o Pelami. E vorata na Vosa ni Kalou. E veivakavulici lasu.

A mani lako sobu ena marau o Pelami ena sala me yacova ni tucake tu e dua na agilosí mai vua na Kalou. Ia na parofita o ya (bisopi, kardinal, jeameni, peresitedi kei ivakatawa raraba) a vakamatabokotaki vakalevu ki na veika Vakayalo ena vakasama ni rokovi kei na lagilagi kei na ilavo ka sega kina ni raica rawa na agilosí ni tucake tu ena iseleiwau dreti. A tucake tu e kea me tarova na parofita lialia. A raici koya na asa lailai ka dro lesu yani ki liu me yacova ni sa qai qaquia na yavai Pelami ena dua na lalaga vatuh. Era tu vakadua na asa ka sega ni via toso. E sega ni rawa. A mani rika tani o Pelami ka tekivu mokulaki koya. Sa qai vosa vei Pelami na asa. Sa vakatara na Kalou me vosa na asa ena dua na vosa. Na asa oya e sega ni veiwaki; e a imatai ni kawa. A kaya vua na parofita mataboko, "E sega li ni'u nomu asa, au sa sega li ni kauti iko yani ena yalodina?" A sauma o Pelami, "Io, io, ko sa noqu asa ka ko sa kauti au vagumatuua mai me yacova mai oqo; kevaka au sega ni rawa ni vakavuna mo lako, au na vakamatei iko... oi! na cava oqo, ni vosa tiko vua e dua na asa? E lasa oqori, au nanuma ni'u rogoca ni vosa tiko na asa kau sa sauma lesu tiko."

Sa dau vosa tu ga na Kalou ena dua na vosa. A vosa ena kana magiti nei Pelisasari ka qai tarava mai Penitiko. E sa cakava tale tiko nikua. Oqo e dua na ivakasala ni veilewai sa voleka ni yaco mai.

Sa qai vakatakilai mai na agilosí vei Pelami. A tukuna vei Pelami ni vakavo ga na asa ena mate ena gauna mada ga oqo ena nona temaki koya na Kalou. Ia ni sa yalataka o Pelami me sa lesu tale, a vakau yani o koya vata kei na veivakauqeti me tukuna na ka e solia vua na Kalou.

Sa mani lako sobu o Pelami ka vakaduria e vitu na isoro me baleta na manumanu savasava ni solibula. A vakamatea e dua na sipi tagane ka vakaraitaka na nona lako mai na Mesaia. E kila vinaka tu na ka me cakava me torovi koya kina na Kalou. E donu vinaka tu na nona mekeniki; ia e sega ni toso; me vaka ga ena gauna oqo. O sega beka ni raica Nicolaitanes? Era a tiko e kea na Isireli ena buca ka cabora na isoro vata ga, ka cakava na veika vata ga ia e dua ga e muria na ivakatakilakila. E dua ga e tiko na Kalou ena kedra maliwa. Na ituvaki ena sega ni kauti iko ki na dua na vanua. E sega ni rawa ni taura na itutu ni veivakadeitaki ni Yalotabu. Oqori na ka a yaco mai Nicaea. Era sa taura na ivunau nei Pelami, ka sega ni ivunau ni Kalou. Ka ra sa tarabe; io era sa lutu. Era sa yaco me ra tamata mate.

Ni sa vakabori oti na isoro, sa vakarau tu o Pelami me parofisai. Ia a vesuka na yamena na Kalou ka sega ni rawa ni cudruvi ira. A vakalougatataki ira.

A cudru sara vakalevu o Pelaki, ia e sega ni dua na ka e rawa ni cakava o Pelami me baleta na parofisai. A vosataka na Yalo Tabu. Sa qai tukuna o Pelaki vei Pelami me lako sobu ki ra, ki na buca, ka raica na dakudra me raica se sega beka ni dua na sala me cudruvi ira kina. Na iwalewale e vakayagatata o Pelaki e tautauvata ga na iwalewale era vakayagatata nikua. Era raici ira sobu na ilawalawa lalai na veimatalotu lelevu, kei na veika kecega era kunea ena kedra maliwa me ra vakayacora kina e dua na vakacaca era kauta mai ka kailavaka Kevaka era bula ivalavala ca na gauna oqo, e sega ni dua e tukuna e dua na ka me baleta na ka oqo; ia me dua vei ira na digitaki me sotava na leqa ka na kaburaki na pepa kecega ena vanua taucoko. Io, a vakasuka mai o Isireli na tikina (vakayago). E tu vei ira na yasana ka sega ni kilikili me ra vakacaucautaki; ia e dina ga ni ra sa malumalumu, ena inaki ni Kalou ka cakacaka ena veidigidigi, ena loloma soli wale ka sega ena cakacaka, SA TU VEI IRA NA O ena SIGA KEI NA DURU BUKAWAQENA BOGI, SA TU VEI IRA NA VATU TUKI, NA GATA PARASA KEI NA IVAKATAKILAKILA KEI NA VEIKA VEIVAKURABUITAKI. Era sa baleta—sega ena vukudra, ia ena Kalou.

E sega ni dokai ira na Nicolaitanes na Kalou ena nodra PHD, na LLD kei na D.D.kei na nodra mataisoqosoqo vinaka kei na kena vinaka duadua e rawa ni dokadokataka na tamata; ia a dokai ira na Isireli ni sa vakadonui na Vosa ena kedra maliwa. E dina sara ni a sega ni rairai vakavinaka o Isireli, ni ra sa lako ga mai Ijipita ena nodra dro rawa, ia e dua ga na tamata vakalougatataki. Na ka ga e kila tu me sivia na 300 na yabaki a vakasucuma tiko na qele ni manumanu, qara na iteitei, qai qarava na iteitei nira rerevaka na mate ena nodra veiliutaki na kai Ijipita. Ia a galala tu ena gauna oqo. E tamata vakalougatataki ena veiliutaki cecere ni Kalou. E dina sara ni a raici koya sobu o Moapi. Era cakava tale ga qori na veimatantu tale eso. Na mataisoqosoqo e dau raica sobu na sega ni tuvanaki ka na rawa ena nodra kauti ira mai ki na isoqosoqo se vakarusai ira ni ra sega ni lako mai.

Ena tarogi au beka e dua, "Baraca Branham, na cava o nanuma ni a tauyavutaki o Moapi ni sega ni vakakina o Isireli? O rawata mai vei na vakasama o ya?" Au kila sara ga eke ena iVolatabu. Sa taipataki kece tu eke. Na veika kece e volai ena Veiyalayalati Makawa ka sa volai tu ena italanoa me baleta na noda ivakasala me rawa ni da vuli mai kina.

Oqo sara ga na Tiko mai na Tiko mai na Lekutu 23:9,

"Au sa raici koya mai na dela ni veivatu, ka'u sa raici koya mai na veidelana; raica era na tiko DUADUA ga na tamata, ka ra na SEGA ni OKATI ENA KEDRA MALIWA NA VEIMATANITU."

Sa tu oqo. Ni rai sobu mai na dela ni vatu na Kalou, sega ena dua na buca ka vaqara na nodra veitikina ca ka vakacacani ira. Sa raici ira na Kalou ena sala e vinakata me raici ira kina—mai na cecere ni loloma kei na loloma veivueti. Era a vakaitikotiko DUADUA ka sega ni tauyavutaki. E sega ni dua na nodra tui. E tiko e dua na nodra parofita, ka sa tiko vua na parofita na Kalou ena Yalo Tabu; ka sa lako mai na Vosa vua na parofita kei na Vosa vei ira na tamata. Era sega ni lewe ni U.N. Era sega ni lewe ni Matabose ni Lotu e Vuravura, vei ira na Dauveipapitaisotaki, Presbyterian, Soqoni ni Kalou se dua tale na ilawalawa. E sega ni gadrevi me ra lewena. Era a semati vua na Kalou. Era sega ni gadreva na ivakasala mai na dua na matabose—era a "Sa kaya vakaoqo na Turaga" ena kedra maliwa. Aleluya!

Ia e dina ga ni kila o Pelami na sala dodonu vua na Kalou ka rawa ni kauta mai e dua na ivakatakila mai vua na Turaga ena dua na ivakataotioti ni kaukauwa, a se tu ga vei ira kece oqori e dua na bisopi ena ilawalawa lasu. Na cava e cakava ena gauna oqo me rawa ni taleitaki koya kina o Pelaki? E bulia e dua na ituvatuvu ka tiko kina na Kalou me vakasaurarataki Isireli ena mate. Me vaka ga ni kila o Setani ni na rawa ni vakacalai Ivi (vakavuna me lutu ena ivalavala ca vakayago) ka vakavuna me totogitaki koya na Kalou me totogitaki mate kina mai na ivalavala ca, sa kila kina o Pelami ni kevaka e rawa ni vakavuna me ivalavala ca na Isireli, ena walia na Kalou vei ira nira sa mate. A mani tuvanaka e dua na sala me ra lako mai kina ka tomani ira ena ivalavala ca. A vakauta yani na veisureti me lako mai ki na kana magiti nei Peali-peor (lako mai ka sokalou vata kei keitou) Ia oqo, e sega ni vakatitiqataki, ni ra sa raica na Isireli na nodra kana magiti na kai Ijipita ka ra sega ni vakila ni sa rui cala me ra lako ka raica ga ka kana vata kei ira na tamata. Na cava e leqa ena veitokani ena dua na sala? E dodonu meda lomani ira se sega ni o keda, se eda na qaqo vakacava?) Na veitokani e sega ni vakamavoataka e dua—se vaka o ya na ka era nanuma. Ia ni ra sa tekivu danisi ka luvaisulu na marama vaka-Moabitisi vakasakiti oqori ni ra sa cowiri wavokita na nodra vatu ka qiqi ka vakatanitaka, sa tubu cake na dodomo ca vei ira na Isireli ka ra sa vagolei ki na veibutakoci ka vakamatea na Kalou ena cudru e vasagavulu karua na udolu vei ira.

Oqori na ka era cakava o Constantine kei ira na isosomi ni nona isosomi mai Nicaea kei Nicaea. Era sureti ira na tamata ni Kalou ki na soqo ni tikina. Ia ni sa dabe sobu na lotu me kana, ka tucake me laki vakatasuasua (vakaivotavota ena ivakarau ni lotu, soqo ni lotu, kei na kana magiti ni lotu butobuto e vakayacani vei ira na ivalavala Vakarisito) sa tao tu ko koya; a veidauci. A sa lako yani na Kalou.

Ni dua na tamata e vuki tani mai na Vosa ni Kalou ka lewena e dua na lotu ka sega ni ciqoma na Yalo Tabu, sa mate na tamata o ya. Mate! Oqori sara ga na ka e cakava. Kakua ni lewena e dua na Lotu. Kakua ni curu ki na isoqosoqo ka tauri ena vakabauta kei na ivakarau vakavanua se dua na ka e sosomitaka na Vosa kei na Yalotabu se o sa mate. Sa oti kece. O sa mate. Tawasei tawamudu mai vua na Kalou!

Oqori na ka sa yaco tiko ena veitabayabaki yadua me tekivu mai na gauna oya. Sa sereki ira na tamata na Kalou. Era lako mai ena dra, ka vakatabui ena Vosa, era lako voli ena wai ni papitaiso ka vakasinaiti ena Yalotabu; ia ni oti vakalailai sa batabata mai na imatai ni loloma ka dua e nanuma ni dodonu me tuvanaka me rawa ni ra maroroi ira ka cakava e dua na yaca me baleti ira, ka ra tauyavutaki ira sara ga ena ikarua ni itabatamata ka so na gauna sara mada ga e liu. Sa sega tale ni tiko vei ira na Yalo ni Kalou, e dua ga na ivakarau ni sokalou. Era sa mate. Era sa vakatautauvatataki ira ena vakabauta kei na ituvaki ka sega ni dua na nodra bula.

A mani vakavuna o Pelami mera veidauci na Isireli. O kila ni veidauci vakayago e tautauvata na yalo e tiko ena lotu tauyavu? Au kaya ni yalo ni veidauci sa yalo ni isoqosoqo. Ia ko ira kecega na daudara ena tiko na nodra tikina ena drano bukawaqa. Oqori na ka e nanuma na Kalou me baleta na isoqosoqo. Io saka, na dautagane kei iratou na luvena yalewa era na tiko ena drano bukawaqa.

Na veimatalotu era sega ni mai vua na Kalou. Era se bera vakadua ni vakakina ka na sega vakadua ni vakakina. Oqo e dua na yalo cala ka dau tawasei ira na tamata ni Kalou ki na veivakaduiduitaki kei na bula vakatani; ka sa dua kina na yalo cala ka tawasei ira tani na tamata mai vei ira na tamata. Oqori na ka era dau cakava na mataisoqosoqo kei na veimatalotu. In organizing they separate themselves from the Word of God, and bring themselves into spiritual adultery.

Raica mada ni a vakarautaka o Constantine e so na kana magiti vei ira na tamata. Era kana magiti makawa ni lotu butobuto ka tauri mai na lotu na yaca vou, se ena so na gauna era dau tauri na cakacaka vakalotu Vakarisito qai vakacacani ena soqo ni lotu butobuto. A taura na sokalou vua na kalou

ni matanisiga ka veisautaka me Luve ni Kalou. Era sega ni marautaka ena ika 21 ni Tiseba, oya na gauna era dau marautaka kina na kana magiti vua na kalou ni matanisiga, era a biuta me yacova na ika 25 ni Tiseba ka vakatoka me Luve ni Siganisucu ni Kalou. Ia eda kila ni a sucu o Koya ena Epereli ni sa tubu mai na bula, sega ena Tiseba. Eratou sa qai kauta na kana magiti ki Astarte ka vakatoka me marautaki ni Siganimate ka dodonu me marautaka kina na lotu Vakarisito na mate kei na tucaketale ni Turaga. E kana magiti ni lotu butobuto vei Astarte.

Era biuta na icabocabonisoro ena lotu. Era biu ena iyalovalo. Era solia vei ira na tamata na ka era vakatoka me nodra ivakavuvuli na iapostolo, e dina ga ni o sega ni kunea rawa ena iVolatabu. Era vakavulici ira na qase e liu mera sokalou kina ka vakavuna mera lotu Katolika vaka-Roma me lotu vakayalo levu duadua e vuravura. Era tiko na manumanu vuka ca kece ena bai oya. Era cakava tale ga qori na lotu Tawase kei ira na nodra isoqosoqo.

Era a kania na veika e cabori ki na matakau. Ia oqo au sega ni kaya ni sa kena ibalebale dina oqo ni ra sa kania tiko na lewe ni manumanu e cabori ki na matakau. E dina ga ni a vosataka na matabose kei Jerusalemi na veika oqo, a sega ni cakava o Paula e dua na ka me vaka e kaya ni ka wale na matakau. Oqo e dua ga na ka ni lewaeloma vakavo ga na vanua e vakacudrui tacina malumalumu ka qai sega ni vakatarai. Me kena ikuri, na iVakatakila oqo e baleti ira na kai Matanitu Tani ka sega ni Jiu me vaka ni oqo na Lotu ni Matanitu Tani. Au raica oqo ena rarama vata ga au raica kina na vosa ni Turaga, "Kevaka dou sa sega ni kania na lewequ ka gunuva na noqu dra sa sega vei kemudou na bula. Ena sega ni bula na tamata ena madrai duadua ga, ena vosa kecega sa lako mai na gusu ni Kalou." E rawa ni o raica ni vakayagataki vakaidina na kana ena dua na vakasama vakayalo.

Ia ni ra sa cuva tiko na tamata oqo ki na matakau, ka waqaca na kadrala, ena nodra vakayagataka na vakacagicagi butobuto, ka vakatusa na nodra ivalavala ca vei ira na tamata (ka sa nodra kece na lotu ni tevoro,) era sa vakaivotavota vata kei na tevoro ka sega ni mai vua na Turaga. Erau qaravi matakau se ra vakatusa se sega. E rawa ni ra tukuna na veika kece era vinakata ni icabocabo ni soro kei na ka boi vinaka me ra vakananuma walega vei ira na masu ni Turaga se na cava ga era nanuma ni kena ibalebale; ka rawa ni ra kaya ni gauna era masu kina e matana na matakau sa dodonu me vakabitaki kina; ia ni ra sa vakatusa vua na bete, sa dodonu ga me sa kitaka tiko ena Yaca ni Turaga; ia ni ra sa kaya ni vosoti ira na bete, sai koya sara ga ni sa cakava tiko ena yaca ni Turaga; e rawa ni ra tukuna na ka era vinakata ia era sa vakaivotavota tiko ena lotu kilai levu e Papiloni, lotu vaka-Setani ka ra sa duavata kei na matakau kei na veidauci vakayalo, ka kena ibalebale na mate. Era sa mate.

Sa mani vakamau kina na Lotu kei na yasana. Sa mai duavata na lotu kei na matakau. Ena kaukauwa ni yasana e dakudra era vakila ni sa yaco mai ena gauna oqo, "Sa yaco mai na matanitu ka sa vakasaurarataki na loma ni Kalou e vuravura." Sa rauta me sega ni vaqara tiko na Lotu Katolika na lesu mai ni Turaga o Jisu. Era sega ni dau vakabauta na mileniumi. E tiko na nodra mileniumi eke. Sa veiliutaki tiko oqo na tui tabu ka sa veiliutaki tiko vua na Kalou. Ia ni sa lako mai o Koya me vaka na kena ivakarau, ena yaco ena gauna sa vakarautaki kina na lomalagi vou kei na vuravura. Ia era cala. Na Pope oqori sai koya na ulu ni Lotu vakailasu, ka na yaco me dua na Mileniumi, ia ena gauna oqori sa na sega kina ni tiko kina o koya. Ena tiko ena dua tale na vanua.

Na ivakasala

Na ivakatakila 2:16.

"Dou veivutuni de'u na lako kusarawa mai vei kemudou, ka vala kei ira ena iseleiwau ni gusuqu."

Na cava tale e rawa ni kaya o Koya? E rawa beka ni raibaleta na Kalou na nodra ivalavala ca o ira era sa tawayagataka na Yacana? E dua ga na sala me ciqomi kina na loloma soli wale ena auwa ni ivalavala ca, VEIVUTUNI. Vakatusa ni ko cala. Lako mai vua na Kalou me baleta na veivosoti kei na Yalo ni Kalou. Oqo na ivakaro mai vua na Kalou. Na talaidredre sa mate, ni sa kaya o Koya, "Au na valuti kemudou ena iseleiwau e gusuqu." A valuti ira na yalododonu na manumanu kila, ia na Kalou ena valuti ira na manumanu. O ira era vala ena Vosa era na kunea ena dua na siga na Vosa e valuti ira. E ka bibi me tauri mai, se vakuria na Vosa ni Kalou. Vei ira era veisautaka, ka vakayacora me vaka e ganiti ira, na cava na kedra icavacava ia na mate kei na veivakarusai? Ia e se kaci tikoga na loloma soli wale ni Kalou, "Veivutuni". Isa, sa kamikamica na vakanananu ni veivutuni. Au sega ni kauta mai e dua na ka ena ligagu, ki na Nomuni kauveilatai ga au sa muria Au kauta mai na noqu rarawa. Au sa veivutunitaka ni sai au ga, kei na ka au sa kitaka. Ia oqo na dra, e sega ni dua na ka ia na dra ga i Jisu. Na cava beka ena yaco? Veivutuni, se na iseleiwau ni mate? E vakatau tu ga vei iko.

Na isau

Na ivakatakila 2:17

"Ia ko koya sa vakatudaliga me rogoca na ka sa tukuna na yalo vei ira na lewe ni Lotu."

Au na solia vua na gumatua me kania kina na mana vuni, kau na solia vua e dua na vatu vulavula, ka sa volai ena vatu e dua na yaca vou, ka sa sega kina ni dua na tamata e kila na nona vakabulai ko koya sa ciqoma. ”

Na itukutuku yadua ki na veitabayabaki yadua e vakavuna na veivakauqeti vei ira na vakabauta, ka vakayaloqaqataki koya me qaqo ka na saumi mai vua na Turaga. Ena gauna oqo sa yalataka tiko kina na Yalotabu na mana vunitaki kei na dua na yaca vou ka volai ena dua na vatu vulavula.

Ia me vaka ni itukutuku yadua oqo e vagolei ki na 'agilosī'—(italai vakatamata) e dua na itavi cecere ka vakakina e dua na madigi totoka sa nona ilesilesi. Kivei ira na tamata oqo sa yalataka na Kalou na yalayala digitaki, me vaka ena nodratou dabe na tinikarua na iapositolo ena tinikarua na itikotiko vakaturaga ka lewai ira na yavusa e tinikarua i Isireli. Ia, nanuma tiko ni a soli vei Paula e dua na yalayala digitaki: ni nona soli ira na tamata ni yalewa vakawati ena nona gauna vei Jisu,

II Korinica 11:2

"Ni'u sa vuvutaki kemudou ena vuvu vakalou; ni'u sa vakawatitaki kemudou ki na dua ga na tagane, me'u vakaraitaki kemudou kina me vaka ni dou sa goneyalewa savasava vei Karisito."

Ena vakakina vei ira kece na italai era sa yalodina tiko ki na Vosa ni nona auwa kei na nona yabaki. Ena vakakina ena iotioti ni siga. Sa na dua talega na kena isau digitaki ka a soli vei Paula. Au vakabauta ni vuqa vei kemuni o ni nanuma tiko na noqu a kaya ni'u dau rere tu ga me'u mate de na sota kei na Turaga ka na sega ni marautaki au o Koya me vaka ni'u a vakamalumalumutaki Koya vakavuqa. Ia, au a vakasamataka tiko ena dua na mataka ni 'u davo toka ena imocemoce ka vakasauri na noqu kau cake ena dua na raivotu matalia. Au kaya ni duatani ni'u a raica e udolu na raivotu ka sega vakadua ni vaka me'u a biuta na yagoqu. Ia au a toboki cake e kea; ka'u rai lesu me'u raici watiqu, kau raica ni sa davo koto e yasana na yagoqu. Au sa qai kunei au ena vanua totoka duadua au se qai bau raica. O ya e dua na parataisi. Au raica e vuqa na ilawalawa tamata totoka ka mamarau duadua au se qai bau raica. Era rairai gone sara— rauta ni yabaki 18 ki na 21. E sega ni dua na ulu sa sika se dua na vucu se dua na ka vakatani ena kedra maliwa. Era sa tu na uludra kece na goneyalewa ki na tolona, ka ra sa matavinaka ka kaukauwa sara na cauravou. Isa, era a kidavaki au. Erau mokoti au ka qiriti au me taciqu lomani, ka tukuna tikoga vei au na nodrau marautaka na nodrau raici au. Ni'u vakataroga se o cei o ira kece na tamata oqori, a kaya e dua e yasaqu, "Era nomuni tamata".

Au kurabui ni'u taroga, "Era branhams kece beka oqo?"

A kaya, "Sega, era sa nomu saumaki mai." A qai dusia e dua na marama ka kaya, "Raica na goneyalewa o a qoroqoro tiko ena dua na gauna sa oti. A yabaki 90 o koya ena gauna o a tuberi koya kina vua na Turaga."

Au kaya, "Isa, ka vakasamataka ni oqo na ka au a rerevaka."

A kaya na turaga oqo, "Keirau sa vakacegu tiko eke ni keirau waraka tiko na nona lako mai na Turaga."

Au sauma, "Au vinakata me'u raici Koya."

A kaya, "O se bera ni raici Koya; ia sa voleka ni lako mai o Koya, ia ni sa vakayacora o Koya ena lako taumada mai vei iko, ia ko na lewai me vaka na Kospeli ko sa vunautaka, ka keimami na nomuni tamata."

Au kaya, "O nanuma beka ni sa noqu itavi na veika kece oqo?"

A kaya, "Na tamata yadua. O a sucu mai mo dua na iliiliu."

Au tarogi koya, "Ena nodra itavi beka na tamata yadua? Vakacava o Paula na Yalododonu?"

A sauma mai vei au, "o koya ena nona itavi ga ena nona gauna."

"Io," Au kaya, "Au a vunautaka na kospeli vata ga a vunautaka o Paula." Era kailavaka mai na lewevuqa, "Keimami sa vakacegu tiko ena ka oqori."

Io, au raica ni Na solia na Kalou e dua na isau digitaki vei ira na Nona italai era sa vakayacora ena yalodina na itavi sa biuta vei ira o Koya. Kevaka era sa ciqoma na ivakatakila ni Vosa me baleti na yabaki o ya ka ra vunau ena yalodina ena nodra gauna, ka bulataka na veika era vunautaka, era na rawata e dua na isau levu.

Ni vakasamataki tiko na vakasama oqo, raica tale na tikina. "Au na solia vua na mana vuni." Eda kila kece ni a kakana ni agilosī na mana; sai koya na ka a tala sobu mai na Kalou ena co me baleti Isireli ena gauna ni nodra veilakoyaki. E kakana vinaka sara. E veivakurabuitaki dina na kena maroroi vinaka na peleti lalai ni kakana oqori. E sega ni dua e tauvimate. Oqori ga na ka era gadreva. Ni sa caka na waqa

era sa qai biuta kina eso na mana oya. Sa qai biu na waqa ena daku ni ilati ka na doudou ga na bete levu me torova yani, sa qai dodonu me tiko vua na dra ni isoro. Na Madrai mai lomalagi, ka vakatakarakarataka na mana, a lako sobu mai lomalagi ena dua na siga ka yaco me Bula me baleti ira kece era vakabauti Koya. E kaya o koya, "Oi au na madrai ni bula. Oi au na madrai bula sa lako sobu mai lomalagi, kevaka e dua na tamata sa kania na madrai oqo ena bula tawamudu." Ni sa lako tani o Koya a biuta tu mai vei keda na Nona Vosa, "Ena sega ni bula na tamata ena madrai duadua ga, ena vosa kecega sa lako mai na gusu ni Kalou."

Na Nona Vosa e madrai. Sa ikoya na mana vinaka sara, ni kevaka e bulataka tiko e dua na tamata, ena sega vakadua ni mate. Ia ni oti ga na nodra mate na qase, e sega ni dua e kila na dina dina kei na dua na gauna lekaleka sa vaka me vunitaki tu vei ira na tamata na mana oqo. Ia ena veitabayabaki kecega sa tekivu me solia lesu mai na Kalou ena ivakatakila na veika a vunitaki tu me yacova na iotioti ni siga oqo me vaka na iVakatakila 10:7, ena lako mai e dua na parofita ka vakatakilna na veika vuni kecega ka na qai lako mai na Turaga Ena veiyabaki yadua, au kaya, era ciqoma na italai na dina vunitaki. Ia era sega ni ciqoma ga vakataki ira. Ia sa vaka ga na gauna era a kerei kina na tisaipeli me ra qarava na madrai kei na ika e lewevuqa; A solia vei ira o Jisu na kakana sa ramusu, ia era sa qai solia vei ira na tamata. Na Kalou e solia na Nona mana vuni vei ira sa rawai. E sega ni rawa ni dua tale na ka. Ena sega ni dolava na Nona iyau vei ira era beca na veika sa vakatakilai oti.

Na ka au sa tukuna tiko me baleta na italai ni yabaki ni bula yadua e ciqoma mai vua na Kalou eso na dina taumada ni Penitiko sa taipataki tu ena Veiyalayalati Makawa ka a vakaroti kina o Moses me taura e tolu na veimama ni bibi ni mana ka biuta ena dua na bilo koula ena daku ni ilati ni vanua tabu ni duadua. E kea e rawa ni curuma na bete levu ni veitabatamata yadua na dra ni isoro. Sa qai rawa vua me taura e dua na tiki lailai ni mana oqo (ni sega ni ca) ka a tiki ni kena imatai ka kania. Ia ena veitabayabaki kecega sa soli kina vua na italai ni Turaga me yacova na yabaki ko ya na ivakatakila ni Kalou me baleta na gauna o ya. Ni sa vakararamataki na italai ena ka dina, ena kauta mai na dina oqori vei ira na tamata. Ia ko ira sa dolava na daligadra na Yalotabu era na rogoca na dina ko ya, vakabauta, ka bulataka.

Ia oqo, e tiko tale ga na vakasama ni kena vakaivotavota na mana vunitaki ena veisiga ni mataka. Au vakabauta ni na yaco me vakaivotavota tawamudu ena ivakatakila i Jisu Karisito ena veitabayabaki tawamudu sa bera mai. E rawa vakacava tale ni da tekivu kila na iyau sega ni kilai rawa ni Nona Bula? Na veika kece eda gadreva me da kila, na noda taro kece sara e sega ni saumi, na veika kece ena vakatakilai mai. Ena vu mai vei Karisito o Koya na noda bula eda ciqoma. Isa, ena so na gauna eda nanuma ni da na kilai Koya vakalilai kei na Nona Vosa eke, ka sa rui vinaka, e vakavuna me da reki; ia ena dua na siga ni sa veisau na yagoda, na Vosa o ya kei Koya ena yaco me vaka eda se bera vakadua ni tadra.

E tukuni talega eke ni na solia o Koya vua na tamata yaloqqa e dua na datu vulavula ka tiko kina (sega ena) datu e dua na yaca vou, ka kila duadua ga o koya na kena itaukei. Oqo na vakasama ni dua na yaca vou e dua na ka kilai levu. A veisau o Eparama (Abram) me Eparaama (Abaraham), Serai(sarai) vei Sera (Sarah), Jekope ina Isireli, Saimoni vei Pita, kei Saula vei Paula Na yaca oqo e vakavuna e dua na veisau, se a soli ena vuku ni veisau. Ni oti ga na nodrau veisautaka na yacadraru o Eparama kei Serai mai vua na Turaga erau sa vakarau tu me rau ciqoma na gonetagane ena lako mai. Ena nona kisi o Jekope, me na qaqka qai vakatokai me tui. Ena vuku i Saimoni kei Saula, ni rau sa ciqoma na Turaga, sa yaco mai na nodrau veisau. Ia nikua eda sa veisautaka yadua na yacada na vakabauta dina. Eda sa Lotu Vakarisito. Oqo e dua na yaca kilai levu vei keda kece. Ia ena dua na siga ena dua tale na noda veisau; eda na ciqoma vakaidina e dua na yaca vou. E rawa ni yaca o ya na yacada dina ka taumada ka volai tu ena iVolu ni Bula ni Lami mai na tauyavutaki ni vuravura He knows the name, but we do not. Ena dua na siga ena Nona marau vinaka, eda na kila talega.

Dua na datu vulavula. Sa totoka dina. Oqo e dua tale na iyaloyalo ni yalododonu era ciqoma na veivakacolati mai na liga ni Kalou me baleta na nona veivakatovolei e vuravura. O kila, ni oti o Constantine, a rawa ni taura na ligana na lotu lasu ena lololo ni yasana ka tara kina na veivale totoka ka sinai tu kina levu nai vakatakarakara totoka. Na ivakatakarakara oqo, a caka mai na mapolo vulavula, era sa matakau dina ni Roma vakayacani vou me vaka na Yalododonu. Era totoka sara na veimatalotu kei na nodra iyaya, me vaka mada ga e dua eda raica nikua. Ia a sega ni tiko vata kei ira na Kalou. Sa evei na Kalou? A tiko vata kei ira na Nona yalododonu ena dua na vale lailai, se ena dua na qara, se dua na vanua ni ulunivanua kila ka ra vuni kina mai vei ira na lewe ni lotu lasu. E sega ni tiko vei ira na vale totoka, ivinivo ni matasere, isulu totoka, kei na veika tale eso vakavuravura. Ia oqo ena yalayala digitaki oqo vei ira na vakabauta dina ni veitabayabaki kece sara, sa vakaraitaka mai na Kalou ni na solia vei ira na isau ni veika totoka kei na gauna tawamudu. Me ra raici ira sobu na dravudravua na vutuniyau. Me ra solia na ilavo levu ki na lotu me rawa ni ra rokovi koya na daucau ena nodra biuta e dua na ivakatakarakara datu se so na ivakatakikila raraba me ra na vakasausautaki kece kina. Ena dua na siga na Kalou e raica ka kila na veika kece ena vakacauautaki koya tale na yada ena nona solia vua na veika kece, e dina ga ni rua ga na iwiliwili, kei Koya, o Koya, ena saumi ena iyau vakalomalagi.

Io, na mana vuni kei na yaca vou ena datu vulavula. Sa dua na ka vinaka vei keda na Turaga me saumi keda vakasakiti, ka da sega ni kilikili Isa, au vinakata me'u vakarau tu ena veigauna kecega me'u cakava na Nona lewa, ka kumuna vata na iyau ki lomalagi.

www.messagehub.info

Nai vunau i
William Branham
"... ia e na gauna ni domo i koya